

Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego

na lata 2026-2035

Cieszyn, 2025

Opracowanie:

Spis treści

Wstęp	4
1. Wprowadzenie	5
1.1 Metodyka opracowania strategii	5
1.2 Komplementarność celów strategicznych	8
2. Podsumowanie diagnozy strategicznej	11
2.1 Charakterystyka powiatu cieszyńskiego	11
2.2 Wnioski z diagnozy	13
2.3. Analiza SWOT	23
3. Część strategiczna	27
3.1 Priorytety rozwojowe	27
3.2 Misja i wizja rozwoju powiatu cieszyńskiego	30
3.3 Cele szczegółowe	32
3.4 Kierunki interwencji	33
4. System wdrażania	41
4.1 Podmioty odpowiedzialne za realizację strategii	41
4.2 Ramowy plan finansowy	41
4.3 Monitoring i ewaluacja realizacji celów strategicznych	47

Wstęp

Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2026-2035 jest głównym dokumentem kreującym politykę powiatu w perspektywie długookresowej, która wyznacza kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przestrzenno-środowiskowego regionu. Jej głównym celem jest osiągnięcie wypracowanej wizji przyszłości powiatu, uwzględniającej zarówno potencjał lokalny, jak i wyzwania wynikające z dynamicznie zmieniających się uwarunkowań społecznych, gospodarczych, technologicznych i klimatycznych.

Dokument ten stanowi efekt szeroko zakrojonych analiz, konsultacji społecznych oraz współpracy z przedstawicielami samorządu, organizacji społecznych, sektora gospodarczego i instytucji publicznych. Oparty jest na diagnozie sytuacji powiatu, uwzględniającej m.in. uwarunkowania demograficzne, poziom rozwoju infrastruktury, jakość środowiska, rynek pracy oraz dostępność usług publicznych. Dokument składa się z czterech części. W pierwszej przedstawiono metodykę opracowania strategii oraz komplementarność jej zapisów z najważniejszymi dokumentami planistycznymi wyższego szczebla. W drugiej zawarto wnioski wynikające z diagnozy, w tym badań statystycznych, ankietowych i warsztatowych, których podsumowanie stanowi analiza SWOT. Trzecia część zawiera misję i wizję rozwoju powiatu cieszyńskiego, cele strategiczne (cel główny i cele szczegółowe) i kierunki interwencji. W ostatniej części opisano sposób wdrażania strategii, gdzie zebrano wytyczne dotyczące monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii, a także potencjalne źródła finansowania działań.

Podstawą prawną opracowania niniejszej strategii są: Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 107 z późn. zm.) oraz Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. z 2025 r. poz. 198 z późn. zm.) wskazujące, że jednym z podmiotów kształtujących i prowadzących politykę rozwoju jest samorząd powiatowy. Istotną zasadą uwzględnioną w procesie opracowywania strategii było zachowanie spójności z kluczowymi dokumentami wyższego szczebla, dotyczącymi polityki rozwoju – w szczególności ze strategią wojewódzką, w tym przypadku *Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”*. Przedmiotowy dokument jest zgodny z zapisami strategii wojewódzkiej, co pozwala na efektywniejszą realizację założeń strategicznych zdefiniowanych w części planistycznej.

Przyjęcie niniejszej strategii stanowi wyraz odpowiedzialności samorządu za przyszłość powiatu, tworzenie warunków do osiągnięcia wysokiej jakości życia mieszkańców, podtrzymywanie tożsamości lokalnej oraz zrównoważony rozwój regionu.

1. Wprowadzenie

1.1 Metodyka opracowania strategii

Analiza desk research

Analiza typu desk research, czyli analiza danych wtórnych, polegała na przeglądzie i interpretacji dostępnych informacji statystycznych oraz jakościowych zawartych w istniejących dokumentach diagnostycznych, strategicznych i raportach. Źródłem danych były m.in. zasoby Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, dokumenty poszczególnych gmin w powiecie. Zgromadzone informacje zostały odpowiednio wybrane i ocenione pod kątem ich przydatności do opracowania diagnozy, a następnie posłużyły jako podstawa do sformułowania wniosków dotyczących analizowanego obszaru.

Badania ilościowe

Partycypacja społeczna w przygotowaniu dokumentów strategicznych jest niezwykle ważna, gdyż pozwala na poznanie opinii mieszkańców na temat funkcjonowania powiatu. Rozpoznanie realnych potrzeb mieszkańców, widocznych deficytów oraz oczekiwań pozwala na trafne zidentyfikowanie kierunków interwencji oraz przedsięwzięć do realizacji. W celu poznania opinii mieszkańców zdecydowano się na przeprowadzenie ankiety w formie papierowej i elektronicznej w terminie luty -marzec 2025 r. W badaniu udział wzięło 452 mieszkańców, którzy zostali poproszeni o ocenę funkcjonowania powiatu w poszczególnych obszarach tematycznych, wskazanie mocnych i słabych stron oraz przewag konkurencyjnych.

Badania jakościowe

Zastosowaną metodą badań jakościowych były warsztaty strategiczne moderowane przez ekspertów, będących wykonawcami dokumentu. Zostały przeprowadzone w celu zebrania pogłębionych informacji na temat zachodzących zmian oraz uwarunkowań rozwojowych mających wpływ na rozwój powiatu cieszyńskiego. Badania przeprowadzono w marcu i kwietniu 2025 r. wśród urzędników, radnych, przedstawicieli jednostek organizacyjnych oraz zainteresowanych mieszkańców. Dzięki warsztatom uzyskano również informację na temat priorytetów i zadań kluczowych do realizacji.

Analiza SWOT

Analiza SWOT to narzędzie analityczne, które pozwala zidentyfikować mocne i słabe strony (czynniki wewnętrzne) oraz szanse i zagrożenia (czynniki zewnętrzne) dotyczące rozwoju powiatu. Analiza SWOT stanowiła punkt wyjścia do sformułowania celów i kierunków rozwoju zawartych w dokumencie.

Opracowanie misji i wizji

Misja nakreśla ogólny kierunek działań władz powiatu, jest jego głównym celem rozwojowym, stanowiąc uzasadnienie przyjęcia określonych celów szczegółowych. Wizja stanowi natomiast opis pożądanego stanu powiatu w perspektywie długookresowej.

Sformułowanie celów i kierunków interwencji

Cele strategiczne (cel główny i cele szczegółowe) zostały sformułowane na podstawie wniosków z przeprowadzonej diagnozy oraz analizy SWOT. Stanowią również wypadkową wniosków wynikających z badania ankietowego oraz wypracowanych podczas warsztatów. Są odpowiedzią na realne problemy, deficyty i wyzwania zdiagnozowane w powiecie, jak również zmieniające się uwarunkowania. Odpowiadają one wypracowanej misji i wizji powiatu cieszyńskiego.

Opracowanie części wdrożeniowej

W tej części skupiono się na mechanizmach monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii. Ponadto, rozdział ten zawiera informacje na temat potencjalnych źródeł finansowania planowanych zadań.

Do prac nad przygotowaniem i realizacją strategii zostali zaangażowani partnerzy społeczno-gospodarczy Powiatu Cieszyńskiego, w tym przedstawiciele podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, działających na rzecz ochrony środowiska, odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnościami, równości płci i przeciwdziałanie dyskryminacji. Włączenie przedstawicieli różnych środowisk odbywało się poprzez:

- Zbieranie uwag i spostrzeżeń dotyczących obecnej sytuacji powiatu cieszyńskiego oraz pomysłów i sugestii dotyczących jego dalszego rozwoju od Radnych Rady Powiatu Cieszyńskiego. Badanie prowadzono w marcu i kwietniu 2024 r. w formie formularza elektronicznego;

- Realizację badania społecznego przeprowadzonego w formie ankiety internetowej zamieszczonej na stronach internetowych Powiatu Cieszyńskiego oraz gmin wchodzących w jego skład, a także w lokalnych mediach papierowych i elektronicznych. Badanie zostało przeprowadzone w lutym i marcu 2025 r., a udział w nim wzięły łącznie 452 osoby – mieszkańcy wszystkich gmin powiatu;
- Organizację spotkań warsztatowych i konsultacyjnych, mających na celu zebranie danych jakościowych w ramach prac diagnostycznych oraz partycypacyjne wypracowanie założeń do strategii, w tym:
 - 2 spotkań z przedstawicielami jednostek organizacyjnych i Radnymi Rady Powiatu Cieszyńskiego w dniu 24.04.2025 r., służących określeniu mocnych i słabych stron oraz wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju powiatu cieszyńskiego,
 - 2 spotkań z przedstawicielami jednostek organizacyjnych i Radnymi Rady Powiatu Cieszyńskiego w dniu 7.05.2025 r., na których zaprezentowano wyniki prac diagnostycznych, zebrano uwagi, a następnie wspólnie wypracowano propozycję celów strategicznych i określono priorytetowe kierunki działań.

Kolejny etap włączenia partnerów społeczno-gospodarczych i mieszkańców w prace nad strategią obejmuje konsultacje społeczne projektu dokumentu.

Rozdział zostanie uzupełniony na etapie konsultacji społecznych.

1.2 Komplementarność celów strategicznych

Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2026-2035 została szczegółowo przeanalizowana i zweryfikowana pod kątem jej zgodności z najważniejszymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi obowiązującymi na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Opracowanie to pozostaje w zgodzie z celami, priorytetami i kierunkami działań zawartymi w tych dokumentach, co szczegółowo przedstawiono w dalszej części rozdziału. W trakcie analizy zwrócono szczególną uwagę na zgodność celów strategicznych powiatu z zapisami innych dokumentów planistycznych, co pozwoliło na zapewnienie spójności i wzajemnego uzupełniania się przyjętych kierunków rozwoju.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – stanowi zaktualizowaną wersję średniookresowej strategii rozwoju kraju – Strategii Rozwoju Kraju 2020, zatwierdzonej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 roku. Dokument ten definiuje kluczowe zasady, cele oraz priorytety rozwoju Polski w wymiarach: gospodarczym, społecznym i przestrzennym, obejmując okres do 2020 roku oraz wyznaczając kierunki rozwoju w perspektywie do roku 2030. Głównym założeniem strategii jest stworzenie sprzyjających warunków do wzrostu dochodów obywateli, przy jednoczesnym wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej, środowiskowej i terytorialnej na terenie całego kraju.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2026-2035
Cel szczegółowy I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Cel 3. Rozwój gospodarczy
Cel szczegółowy II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Cel 1. Rozwój i podniesienie jakości usług publicznych Cel 2. Wsparcie kapitału ludzkiego i kapitału społecznego
Cel szczegółowy III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	Cel 3. Rozwój gospodarczy

Krajowy Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności – jest dokumentem programowym, który wyznacza cele związane z procesem odbudowy oraz wzmocnieniem odporności społecznej i gospodarczej państwa w następstwie kryzysu spowodowanego pandemią COVID-19. Dokument ten jest fundamentem do pozyskiwania środków z unijnego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Celem horyzontalnym przytoczonego dokumentu jest wzmocnienie spójności społecznej i terytorialnej Polski.

Krajowy Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności	Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2026-2035
Jakościowy, innowacyjny rozwój gospodarki prowadzący do zwiększenia jej produktywności, uwzględniający transformację cyfrową kraju i społeczeństwa	Cel 3. Rozwój gospodarczy
Zielona transformacja gospodarki oraz rozwój zielonej, inteligentnej mobilności	Cel 5. Podniesienie standardu przestrzeni publicznej i infrastruktury technicznej Cel 6. Ochrona środowiska przyrodniczego i adaptacja do zmian klimatu
Wzrost kapitału społecznego i jakości życia, w szczególności poprzez zapewnienie poprawy stanu zdrowia obywateli oraz wyższej jakości edukacji i umiejętności dostosowanych do potrzeb nowoczesnej gospodarki	Cel 1. Rozwój i podniesienie jakości usług publicznych Cel 2. Wsparcie kapitału ludzkiego i kapitału społecznego

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) – to kluczowy dokument planistyczny, który określa kierunki i zasady prowadzenia polityki regionalnej w Polsce do roku 2030. Stanowi fundament dla kształtowania rozwoju terytorialnego kraju w sposób zrównoważony i spójny, zarówno pod względem społecznym, jak i przestrzennym. Dokument ten wyznacza model rozwoju regionalnego, którego celem jest ograniczanie dysproporcji rozwojowych pomiędzy poszczególnymi regionami, a także wspieranie ich wewnętrznego potencjału. Głównym celem Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jest osiągnięcie terytorialnie i społecznie zrównoważonego rozwoju kraju – takiego, który umożliwi każdemu regionowi wykorzystanie własnych szans rozwojowych, przy jednoczesnym zapewnieniu spójności całego terytorium Polski.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2026-2035
Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel 3. Rozwój gospodarczy Cel 5. Podniesienie standardu przestrzeni publicznej i infrastruktury technicznej
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Cel 2. Wsparcie kapitału ludzkiego i kapitału społecznego Cel 3. Rozwój gospodarczy Cel 4. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz kształtowanie kulturowego wizerunku Powiatu Cieszyńskiego
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	Cel 1. Rozwój i podniesienie jakości usług publicznych

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” przedstawia wizję rozwoju województwa śląskiego, która brzmi: *Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku.* Jest to najważniejszy dokument wpływający istotnie na kształt założeń planistycznych niniejszej strategii, która jest w pełni spójna z założeniami strategii województwa.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”	Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2026-2035
Cel strategiczny A. Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej	Cel 3. Rozwój gospodarczy
Cel strategiczny B. Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca	Cel 1. Rozwój i podniesienie jakości usług publicznych Cel 2. Wsparcie kapitału ludzkiego i kapitału społecznego
Cel strategiczny C. Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni	Cel 5. Podniesienie standardu przestrzeni publicznej i infrastruktury technicznej Cel 6. Ochrona środowiska przyrodniczego i adaptacja do zmian klimatu
Cel strategiczny D. Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym	Cel 4. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz kształtowanie kulturowego wizerunku Powiatu Cieszyńskiego

Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2026-2035 obejmuje swoim zakresem 12 gmin, których strategie wykazują spójność z niniejszym dokumentem. Poniżej wskazano strategie obowiązujące w gminach powiatu.

Dokumenty planistyczne poziomu lokalnego

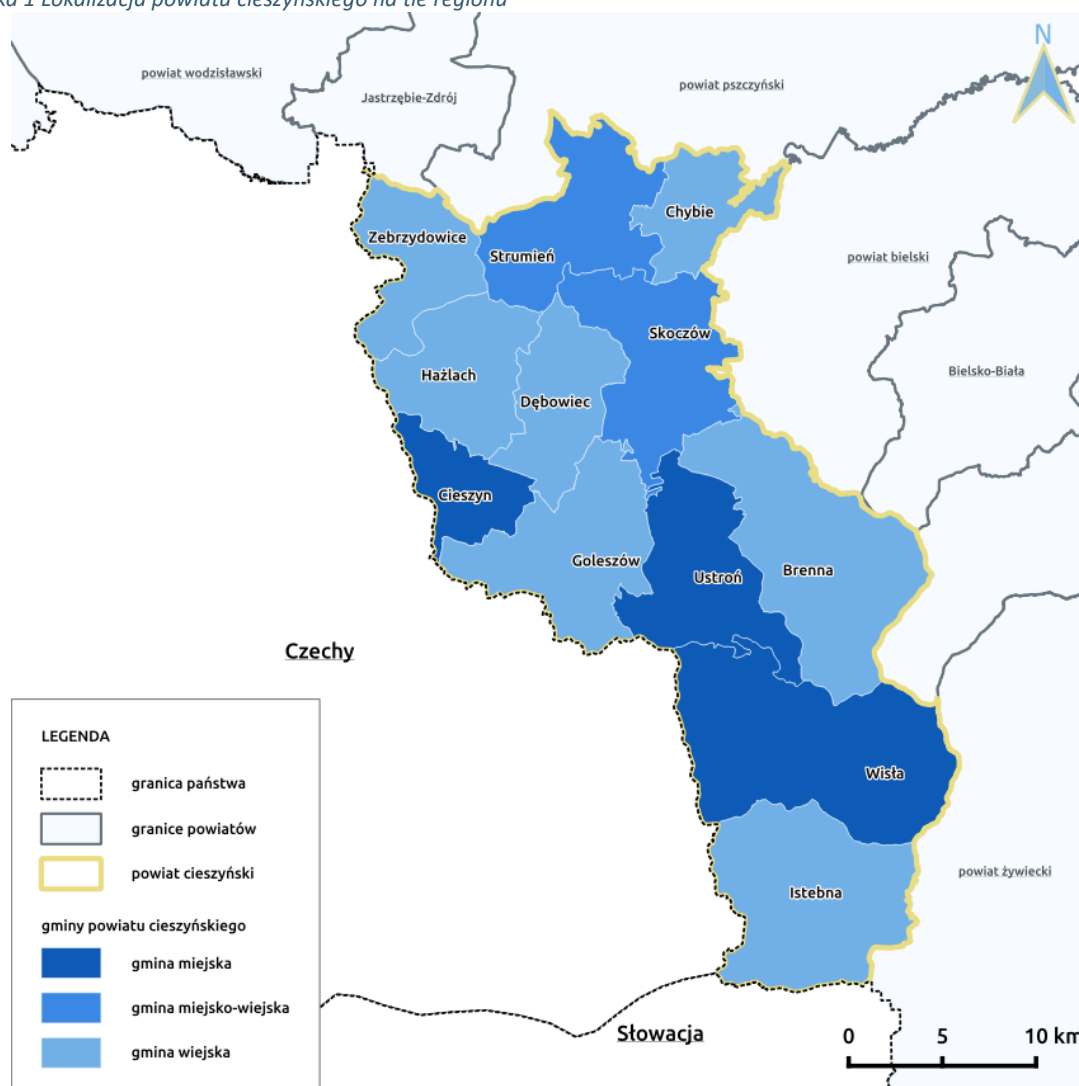
- Strategia Rozwoju Miasta Cieszyna do roku 2030,
- Strategia Rozwoju Miasta Wisła na lata 2021-2030,
- Strategia Rozwoju Miasta Ustroń na lata 2021-2027,
- Strategia Rozwoju Gminy Skoczów na lata 2023-2030+,
- Strategia Rozwoju Gminy Strumień na lata 2023-2030+,
- Strategia Rozwoju Gminy Brenna na lata 2022-2030,
- Strategia Rozwoju Gminy Chybie na lata 2015-2025,
- Strategia Rozwoju Gminy Dębowiec na lata 2016-2025 (trwa opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Dębowiec na lata 2026-2035),
- Strategia rozwoju gminy Goleszów na lata 2016-2026,
- Strategia Rozwoju Gminy Hażlach do 2030 roku (w trakcie opracowywania),
- Strategia Rozwoju Gminy Istebna na lata 2021-2030,
- Strategia rozwoju Gminy Zebrzydowice do 2034 roku.

2. Podsumowanie diagnozy strategicznej

2.1 Charakterystyka powiatu cieszyńskiego

Powiat cieszyński położony jest w południowej Polsce, w województwie śląskim. Został utworzony w 1999 r. w ramach reformy administracyjnej – wcześniej tereny dzisiejszego powiatu znajdowały się w obrębie województwa bielskiego. Od północy graniczy z miastem na prawach powiatu Jastrzębie-Zdrój i powiatem pszczyńskim, od wschodu z powiatem bielskim, żywieckim i Miastem Bielsko-Biała, a od zachodu z Czechami, a od południa ze Słowacją. Powierzchnia powiatu wynosi 730 km², co stanowi blisko 6% powierzchni województwa śląskiego. W skład powiatu wchodzi 12 gmin, w tym 3 gminy miejskie: Cieszyn, Ustroń, Wiśła, 2 gminy miejsko-wiejskie: Skoczów, Strumień i 7 gmin wiejskich: Brenna, Chybie, Dębowiec, Goleszów, Hażlach, Istebna, Zebrzydowice. Gęstość zaludnienia w 2023 r. wyniosła 239 osób/km².

Grafika 1 Lokalizacja powiatu cieszyńskiego na tle regionu

Źródło: opracowanie własne.

Środowisko przyrodnicze

Powiat cieszyński położony jest w granicach pięciu mezoregionów fizycznogeograficznych: Beskidu Śląskiego, Pogórza Śląskiego, Wysoczyzny Kończyckiej, Doliny Górnej Wisły, Międzygórza Jabłonkowsko-Koniakowskiego. Charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem ukształtowania powierzchni – w jego północnej części dominują tereny nizinne, natomiast część południowa obejmuje obszary górskie. Ukształtowanie terenu przekłada się na bogactwo przyrodnicze regionu. W północnych częściach powiatu rozwijało się rybactwo, przez co obszar ten nazywany jest „Żabim Krajem”. Obszary zbiorników wodnych spełniają ważną rolę dla płazów i ptaków wodnych. Lesistość powiatu jest stosunkowo wysoka, zwłaszcza w Gminie Brenna i Mieście Wisła, gdzie lasy zajmują ponad 60% powierzchni. Pod względem składu gatunkowego w lokalnych drzewostanach dominuje świerk.

Znaczną część powierzchni powiatu obejmują różne formy ochrony przyrody – szczególnie w Gminie Brenna i Mieście Wisła, gdzie ponad 70% obszaru podlega ochronie. Na terenie powiatu znajdują się m.in.: Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego, Obszar Chronionego Krajobrazu Cieszyńskie Pogórze, rezerваты przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne, pomniki przyrody oraz obszary objęte programem Natura 2000.

W ostatnich latach obserwuje się poprawę jakości powietrza w regionie, jednak nadal istotnym problemem pozostaje tzw. niska emisja, wynikająca z indywidualnego ogrzewania budynków paliwami niskiej jakości oraz użytkowania przestarzałych pieców. Dodatkowym źródłem zanieczyszczeń są zakłady przemysłowe działające na terenie powiatu oraz intensywny ruch samochodowy na głównych szlakach komunikacyjnych.

2.2 Wnioski z diagnozy

W niniejszym podrozdziale przedstawiono wnioski płynące z diagnozy dotyczącej sfery społecznej, gospodarczej, przestrzenno-środowiskowej i klimatycznej. Prace diagnostyczne pozwoliły na określenie priorytetów rozwojowych i zorientowanie działań na te obszary, które wymagają interwencji ukierunkowanej na poprawę sytuacji powiatu cieszyńskiego lub wykorzystanie jego potencjałów rozwojowych.

Sfera społeczna			
Wskaźnik w 2023 r.	Powiat cieszyński	Województwo śląskie	Polska
Przyrost naturalny na 1 000 ludności	-4,4	-5,6	-3,6
Saldo migracji na 1 000 ludności	0,6	-0,6	0,2
Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym	19,2%	17,3%	18,2%
Udział ludności w wieku produkcyjnym	57,4%	57,9%	58,4%
Udział ludności w wieku poprodukcyjnym	23,4%	24,9%	23,3%
Ludność przypadająca na placówkę biblioteczną	5,5 tys.	5,7 tys.	4,5 tys.
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców	4,1	3,5	4,6
Miejsca noclegowe na 1 000 mieszkańców	69	11	21
Beneficjenci pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców	228	234	338
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką żłobkową	11,7%	19,0%	19,5%
Lekarze pracujący na 10 tys. ludności	27,9	38,3	37,6
Pielęgniarki i położne pracujące na 10 tys. ludności	64,8	68,3	65,0
Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	96,1%	97,8%	96,1%
Liczba absolwentów szkół zawodowych (techników i szkół branżowych) na 1 000 mieszkańców	4,7	4,2	4,3

Sytuacja demograficzna

W latach 2014–2023 liczba mieszkańców powiatu cieszyńskiego zmniejszyła się o 1,6%, osiągając poziom 174,8 tys. osób. Spadek ten był łagodniejszy niż w przypadku województwa śląskiego i kraju.

Na obecną sytuację demograficzną wpływają dwa główne czynniki: przyrost naturalny oraz saldo migracji. Z analizy danych wynika, że przyrost naturalny od lat utrzymuje się na ujemnym poziomie, natomiast saldo migracji pozostaje dodatnie. Według prognoz do 2035 r. liczba ludności powiatu może się zmniejszyć o około 2,3% w porównaniu z 2023 r., co jest relatywnie korzystniejszym wynikiem niż przewidywane zmiany w skali województwa i kraju, gdzie przewidywany jest większy spadek liczby ludności.

Wskaźniki demograficzne znacząco różnią się pomiędzy poszczególnymi gminami powiatu. Największą liczbą mieszkańców wyróżnia się Miasto Cieszyn (32,9 tys. osób), będące centrum społeczno-gospodarczym i administracyjnym powiatu. Najmniejsza Gmina Dębowiec liczy 5,7 tys. mieszkańców. W ciągu ostatniej dekady przyrost liczby mieszkańców odnotowano przede wszystkim w gminach wiejskich, z największym wzrostem w Gminie Brenna. Z kolei największy spadek miał miejsce w gminach miejskich – w szczególności w Mieście Cieszyn, które straciło 7,7% mieszkańców. Dane te wskazują na zjawisko odpływu ludności z obszarów miejskich na rzecz terenów wiejskich. Trend ten może świadczyć m.in. o pogarszającej się atrakcyjności miast powiatu jako miejsca do życia, co może być związane z niewystarczającym dostosowaniem infrastruktury miejskiej do potrzeb mieszkańców.

Należy zwrócić uwagę na rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym zarówno w powiecie, jak i w województwie oraz kraju. Wzrost tej grupy wiekowej, przy jednoczesnym spadku odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, wskazuje na konieczność dostosowania infrastruktury technicznej i usług publicznych do potrzeb seniorów. Starzenie się społeczeństwa będzie postępować zgodnie z ogólnokrajowym trendem, co wymagać będzie rozwoju usług w zakresie pomocy społecznej, ochrony zdrowia oraz polityki senioralnej. Aby przeciwdziałać skutkom starzenia się ludności w powiecie, konieczne będzie podejmowanie działań ukierunkowanych na przyciąganie i zatrzymywanie młodych mieszkańców. Kluczowe będzie stworzenie odpowiednich warunków do życia, m.in. poprzez rozwój atrakcyjnej oferty edukacyjnej, dostępnego budownictwa mieszkaniowego oraz usług i udogodnień skierowanych do rodzin z dziećmi.

Edukacja

Powiat cieszyński charakteryzuje się dobrą dostępnością do placówek edukacyjnych, obejmujących przedszkola, szkoły podstawowe oraz szkoły ponadpodstawowe. Publiczne szkoły ponadpodstawowe prowadzone są przez Powiat Cieszyński i wyróżniają się wysokim poziomem nauczania na tle województwa. Licea i technika działające na terenie powiatu regularnie zajmują wysokie pozycje w ogólnopolskich rankingach szkół, m.in. w zestawieniach czasopisma „Perspektywy”. Uczniowie szkół z powiatu osiągają również ponadprzeciętne wyniki na egzaminach ósmoklasisty oraz egzaminach maturalnych.

Oferta edukacyjna szkół ponadpodstawowych w regionie jest szeroka – umożliwia kształcenie w różnych kierunkach, również tych odpowiadających zapotrzebowaniu lokalnego rynku pracy. W analizowanym okresie odnotowano zmiany w liczbie absolwentów poszczególnych typów szkół ponadpodstawowych. Zmniejszyła się liczba absolwentów liceów, natomiast liczba absolwentów techników i szkół branżowych utrzymuje się na stabilnym poziomie, co świadczy o rosnącym zainteresowaniu młodzieży kształceniem zawodowym.

Jednym z atutów powiatu jest również obecność szkolnictwa wyższego. W Cieszynie funkcjonuje filia Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, oferująca kierunki związane m.in. ze sztuką, muzyką, pedagogiką i kulturą. Uzupełnieniem oferty akademickiej jest niepubliczna Akademia WSB – Wydział Zamiejscowy w Cieszynie.

Kultura

Do unikalnego dziedzictwa niematerialnego powiatu cieszyńskiego należy m.in. kulturowo zakorzenione poczucie tożsamości lokalnej, wśród rdzennych mieszkańców regionu. Przejawia się ono w gwarze, tradycyjnych strojach, pielęgnowaniu folkloru oraz obrzędów ludowych i religijnych, a także poprzez silną więź z miejscem życia. Na uwagę zasługuje również bogate dziedzictwo kulinarne oraz zachowany miejscami tradycyjny krajobraz rolniczy, w tym pasterski. Mieszkańców powiatu cechuje postawa poszanowania i tolerancji dla kulturowej odmienności ukształtowana położeniem i historycznymi dziejami regionu.

Na terenie powiatu działa kilkanaście ośrodków kultury, których zadaniem jest prowadzenie edukacji kulturalnej, organizacja wydarzeń o charakterze kulturalnym, edukacyjnym i sportowym, a także realizacja zajęć i warsztatów dla różnych grup wiekowych. Uzupełnieniem oferty kulturalnej są biblioteki, których misją jest gromadzenie, archiwizacja i udostępnianie zbiorów. Instytucje kulturalne oferują bogaty program wydarzeń cyklicznych związanych z lokalnym folklorem i tradycją, takich jak: Tydzień Kultury Beskidzkiej, Mistrzostwa Drwali Beskidzkich, Wiślański Wygón Łowiec, Zawody Furmanów, Pochód z Judoszem czy Dni Koronki Koniakowskiej. W powiecie odbywają się również znaczące wydarzenia muzyczne, teatralne i filmowe, m.in.: Przegląd filmowy „Kino na Granicy”, Międzynarodowy Festiwal Teatralny „Bez Granic”, Słowiańska Noc Folk Metalowa, Festiwal Muzyki Wokalnej „Viva il canto” czy Międzynarodowy Przegląd Zespołów Regionalnych Złoty Kłós EURO-FOLKLOR.

Ważną rolę odgrywają także instytucje muzealne, których celem jest dokumentowanie historii Śląska Cieszyńskiego oraz działalność edukacyjna. Najważniejszą z nich jest Muzeum Śląska Cieszyńskiego w Cieszynie – najstarsze muzeum publiczne w Polsce i jedno z najstarszych w Europie, prowadzone przez Powiat Cieszyński. Placówka posiada filie: Muzeum Beskidzkie w Wiśle im. Andrzeja Podzorskiego,

Muzeum im. Gustawa Morcinka w Skoczowie oraz Muzeum im. Zofii Kossak w Górkach Wielkich. Muzea prezentują bogate zbiory z zakresu sztuki, techniki, etnografii i archeologii. W 2025 roku utworzono nową, powiatową instytucję kultury - Centrum Edukacyjno-Kulturalne "U Kossaków" w Górkach Wielkich, którego jednym z głównych celów jest zachowanie spuścizny Zofii Kossak poprzez ochronę jej twórczości i promocję jej wizerunku zgodnie z duchem jej dzieł.

Dzięki bogatej historii regionu, powiat cieszyński może poszczycić się licznymi zabytkami kultury materialnej. Wyróżniają się one nie tylko liczbą, ale i wartością historyczną. Do najcenniejszych należą m.in.: Wzgórze Zamkowe w Cieszynie z kaplicą św. Mikołaja i Wacława (XI–XII w.), Wieża Piastowska (XIV w.), Pałac Myśliwski Habsburgów (XIX w.), cieszyński rynek oraz Kościół Jezusowy – największa świątynia ewangelicka w Polsce. Obecność zabytków stanowi niewątpliwy atut powiatu, jednak wiąże się również z koniecznością ponoszenia znacznych nakładów na ich ochronę i konserwację.

Sport, rekreacja i turystyka

Powiat cieszyński wyróżnia się dobrze rozwiniętą infrastrukturą sportową, obejmującą stadiony, hale, boiska, pływalnie, koleje linowe, trasy i wyciągi narciarskie, a także ośrodki jeździeckie. Stanowi to solidne zaplecze do rozwoju sportu, ze szczególnym uwzględnieniem sportów zimowych. Atutem powiatu są również wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe, wynikające z jego położenia na terenach górskich. Panujący tu klimat sprzyja rozwojowi turystyki uzdrowskiej, która koncentruje się przede wszystkim w Ustroniu. Ważnymi ośrodkami turystycznymi o randze ogólnokrajowej i międzynarodowej jest także Wisła, Gmina Brenna i Gmina Istebna.

Śląsk Cieszyński, jako region przygraniczny, należy do najbardziej zróżnicowanych kulturowo i religijnie obszarów Polski. Przez wieki współistniały tu różne narodowości, języki, religie i tradycje, tworząc unikalne dziedzictwo kulturowe. Bogata historia regionu znajduje odzwierciedlenie w licznych, cennych zabytkach zachowanych na jego terenie.

Ważnym elementem promocji turystyki i dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu cieszyńskiego jest Polska Marka Turystyczna „Śląsk Cieszyński”. Marka pozwala na prowadzenie spójnej i atrakcyjnej polityki turystycznej. Marka „Śląsk Cieszyński” w ostatnich latach była promowana m.in. za pomocą projektów transgranicznych takich jak „Śląsk Cieszyński bez Granic” oraz konkursów typu „Selfie z marką Śląsk Cieszyński”, które angażowały turystów i mieszkańców w odkrywaniu atrakcji regionu.

Z badań ruchu turystycznego w województwie śląskim wynika, że powiat cieszyński jest najchętniej odwiedzanym powiatem w całym województwie, zarówno przez turystów regionalnych, z innych regionów Polski, jak i turystów zagranicznych. Wysoka atrakcyjność turystyczna powiatu znajduje odzwierciedlenie w wysokiej liczbie miejsc noclegowych oferowanych w powiecie. Turystyka i usługi okołoturystyczne stanowią ważny element lokalnej gospodarki.

Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Oferta opieki żłobkowej w powiecie cieszyńskim pozostaje słabo rozwinięta. W 2023 roku na terenie powiatu funkcjonowało zaledwie kilkanaście żłobków i klubów dziecięcych, które objęły opieką 11,7% dzieci w wieku do lat 3. Odsetek ten był wyraźnie niższy niż średnia dla województwa śląskiego i całego kraju. Niska liczba dostępnych miejsc świadczy o ograniczonej dostępności tej formy opieki. Rozwój infrastruktury żłobkowej jest kluczowy dla tworzenia przyjaznych warunków do zakładania rodziny, szczególnie w kontekście spadającego poziomu dzietności w powiecie.

System pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej w powiecie obejmuje 11 gminnych i miejskich ośrodków pomocy społecznej, 1 Centrum Usług Społecznych oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie. Na jego terenie funkcjonuje także 10 domów pomocy społecznej, z czego 3 są jednostkami organizacyjnymi powiatu, 2 środowiskowe domy samopomocy, Warsztat Terapii Zajęciowej, Powiatowy Dom dla Matek z Małoletnimi Dziećmi i Kobiet w Ciąży w Pogórze, Punkt Interwencji Kryzysowej, sieć rodzin zastępczych oraz 5 placówek opiekuńczo-wychowawczych, jak również inne podmioty/jednostki prywatne oraz gminne. Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że w ostatnich latach zmniejszyła się liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Narasta natomiast zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, rehabilitacyjne i medyczne, co wynika z procesu starzenia się społeczeństwa – systematycznie przybywa osób w podeszłym wieku oraz z niepełnosprawnościami. W ostatnich latach do najczęstszych przyczyn przyznania świadczeń należały długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Wzrasta także zapotrzebowanie na wykwalifikowaną kadrę pomocy społecznej, której deficyt pogłębiają trudne warunki pracy i niskie wynagrodzenia. Wzrasta również zapotrzebowanie na liczbę miejsc w pieczy zastępczej.

Ochrona zdrowia w powiecie realizowana jest przez liczne podmioty zapewniające podstawową i specjalistyczną opiekę medyczną. Kluczową jednostką jest Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Cieszynie, który jest stacjonarną, wielospecjalistyczną jednostką ochrony zdrowia, dla której organem tworzącym jest Powiat Cieszyński. ZZOZ świadczy usługi w ramach 19 oddziałów całodobowych, 3 oddziałów dziennych, 2 pododdziałów i stacji dializ oraz 31 poradni, w tym 24 w Cieszynie, 2 w Ustroniu, 4 w Skoczowie oraz 1 w Wiśle. Choć w ostatnich latach liczba lekarzy, pielęgniarek i położnych w przeliczeniu na mieszkańca wzrosła, to wskaźniki te wciąż pozostają niższe niż średnie dla województwa śląskiego i kraju, co świadczy o ograniczonej dostępności do opieki zdrowotnej.

Jednostką organizacyjną Powiatu Cieszyńskiego jest również Cieszyńskie Pogotowie Ratunkowe, do zadań statutowych którego należy m. in.: udzielanie świadczeń zdrowotnych z zakresu ratownictwa medycznego, świadczeń ambulatoryjnych, usług transportu sanitarnego czy zabezpieczanie medyczne imprez masowych.

Sfera gospodarcza			
Wskaźnik w 2023 r.	Powiat cieszyński	Województwo śląskie	Polska
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1 000 Ludności	128	123	137
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności	98	88	97
Liczba pracujących w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców	390	395	402
Stopa bezrobocia	4,8%	2,6%	5,1%

Sytuacja gospodarcza

W latach 2014–2023 odnotowano rozwój lokalnej gospodarki, czego wyrazem jest m.in. wzrost liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu cieszyńskiego o 15,6%. W 2023 r. ich liczba wyniosła 22,4 tys. Lokalne środowisko biznesowe zdominowane jest przez firmy jednoosobowe i mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 10 pracowników.

Pod względem rodzajowym przeważają firmy działające w sektorze handlu i naprawy pojazdów, budownictwa oraz przetwórstwa przemysłowego. Największe przedsiębiorstwa w powiecie koncentrują swoją działalność głównie w branży motoryzacyjnej, produkcji tworzyw sztucznych oraz wyrobów metalowych. Pozytywnym sygnałem świadczącym o poprawie kondycji gospodarczej jest również rosnąca liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na liczbę mieszkańców.

Poszczególne gminy w powiecie cieszyńskim cechują się dużym zróżnicowaniem jeżeli chodzi o rozwój gospodarczy. Najlepiej rozwiniętą gospodarką wyróżniają się takie miasta w powiecie jak Cieszyn, Ustroń i Wisła, Gmina Brenna oraz Gmina Skoczów. Na terenie powiatu nie funkcjonują strefy inwestycyjne, brakuje większych terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą, co ogranicza rozwój gospodarczy powiatu.

Rynek pracy

Trudno jednoznacznie określić zmianę liczby pracujących mieszkańców powiatu w okresie między 2014 r. a 2023 r. z uwagi na zmiany metodologiczne zbierania danych przez Główny Urząd Statystyczny. W latach 2014-2021 dane nie uwzględniały pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych oraz w podmiotach zatrudniających mniej niż 10 pracowników. W tym okresie liczba osób pracujących w powiecie cieszyńskim wzrosła o 4,2%. W latach 2022-2023 dane nie obejmowały jedynie pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony

narodowej i bezpieczeństwa publicznego. W 2022 r. liczba pracujących ogółem wyniosła 68 378, a w 2023 r. zmalała o 0,3% wynosząc 68 187.

Analizując dane za lata 2014–2021 oraz 2022–2023, zauważa się, że znaczną część zatrudnionych w powiecie stanowią osoby pracujące w mikroprzedsiębiorstwach. Mikroprzedsiębiorstwa są zatem głównym miejscem pracy dla wielu mieszkańców powiatu. Ponadto, z uwagi na przygraniczne położenie, część osób pracuje na terenie Czech. Największy deficyt pracowników występuje w zawodach związanych z branżą medyczną, edukacyjną, logistyczno-magazynową, gastronomiczną oraz przemysłowo-produkcyjną. Deficyt ten jest wynikiem m.in. braku odpowiednich kandydatów do pracy, nieatrakcyjnych warunków zatrudnienia, niskich wynagrodzeń oraz wysokich wymagań pracodawców, którzy oczekują dużych kwalifikacji i doświadczenia.

Statystyki dotyczące przepływów pracowniczych wskazują, że głównym miejscem pracy dla wielu mieszkańców w obrębie powiatu jest Cieszyn, Ustroń i Gmina Skoczów. Poza powiatem cieszyńskim najwięcej osób pracuje w Bielsku-Białej i Jastrzębiu-Zdroju. Przeciętna pensja brutto oferowana na terenie powiatu jest niższa od średniej dla województwa śląskiego i kraju. Warto podkreślić fakt, że wysokość zarobków oferowanych w powiecie jest jedną z najgorzej ocenianych przez ankietowanych mieszkańców elementów związanych z funkcjonowaniem rynku pracy w powiecie. Problem dotyczy także znalezienia tzw. dobrej pracy, co świadczy o niskiej atrakcyjności istniejących miejsc pracy.

Sfera przestrzenno-środowiskowa i klimatyczna			
Wskaźnik w 2023 r.	Powiat cieszyński	Województwo śląskie	Polska
Długość dróg rowerowych na 100 km ²	4,9 km	12,0 km	6,9 km
Liczba samochodów osobowych na 1 000 mieszkańców	699	689	723
Liczba mieszkań na 1 000 ludności	380	431	419
Przeciętna powierzchnia mieszkaniowa na 1 osobę	35,4 km	31,4 km	31,6 km
Liczba mieszkań oddanych do użytku na 1 000 ludności	4,4	4,4	5,9
Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej	83,0%	96,0%	92,6%
Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	63,2%	79,8%	72,6%
Udział ludności korzystającej z sieci gazowej	81,2%	67,1%	56,3%
Odsetek odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów z gospodarstw domowych	56,8%	48,0%	43,5%
Lesistość	37,6%	32,2%	29,6%
Udział powierzchni objętej formami ochrony przyrody (bez obszarów Natura 2000)	33,3%	21,%	32,2%

Infrastruktura komunikacyjna

Istotnym czynnikiem warunkującym strukturę funkcjonalno-przestrzenną powiatu cieszyńskiego jest sieć komunikacyjna. Przez powiat przebiegają szlaki komunikacyjne o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym, takie jak: droga ekspresowa S52 na odcinku Cieszyn – Bielsko-Biała, która jest elementem trasy europejskiej łączącej Polskę i Czechy, droga krajowa nr 81 oraz kilka dróg wojewódzkich. Droga ekspresowa S52 stanowi ważne połączenie tranzytowe, ponadto łączy powiat cieszyński z Bielskiem-Białą – docelowo ma być elementem Beskidzkiej Drogi Integracyjnej, która połączy Cieszyn, Bielsko-Białą i Kraków. Mimo obecności ważnych arterii transportowych, jednym z głównych problemów pozostaje niska jakość infrastruktury drogowej w powiecie.

Powiat cieszyński przecinają również linie kolejowe nr: 90, 93, 157, 190 i 191. Szczególne znaczenie ma linia nr 190 na trasie Bielsko-Biała – Cieszyn, która obecnie funkcjonuje na odcinku Cieszyn – Golezów. Fragment tej trasy prowadzący do Bielska-Białej ma zostać zrewitalizowany w ramach Programu Uzupelniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej + do 2029 roku. Inwestycja ta przyczyni się do poprawy dostępności komunikacyjnej powiatu, co będzie miało

pozytywny wpływ zarówno na jakość życia mieszkańców, jak i na wzrost atrakcyjności turystycznej regionu. Powiat posiada zatem potencjał do dalszego rozwoju sieci kolejowej.

Transport

Powiat Cieszyński jest organizatorem transportu o charakterze użyteczności publicznej, natomiast operatorami tych linii są przedsiębiorstwa prywatne. Największy ruch pasażerski odnotowano na trasach prowadzących do Cieszyna. Co ważne w latach 2019-2024 odnotowano wzrost liczby sprzedawanych biletów i przewożonych pasażerów, co świadczy o rosnącym zainteresowaniu transportem publicznym, który jest sukcesywnie rozwijany. Na terenie powiatu usługi przewozowe świadczą również prywatni przewoźnicy.

Infrastruktura kolejowa obejmuje 29 stacji zlokalizowanych na obszarze dziewięciu gmin. Do najważniejszych stacji kolejowych należą: Cieszyn, Skoczów, Wisła Uzdrowisko, Ustroń-Zdrój oraz Golezów. Szczególnie duże natężenie ruchu pasażerskiego występuje na trasie Katowice – Ustroń – Wisła, zwłaszcza w okresie letnim, kiedy wielu turystów z Górnego Śląska wybiera się w Beskidy na wypoczynek.

Jednocześnie, jak wynika z badań ankietowych, respondenci wskazują na potrzebę poprawy w zakresie funkcjonowania transportu publicznego – oczekują przede wszystkim zwiększenia dostępności i częstotliwości połączeń autobusowych oraz kolejowych, a także lepszej oferty dojazdu do większych ośrodków miejskich.

Budownictwo

W latach 2014-2023 odnotowano wzrost zasobów mieszkaniowych w powiecie o 11,0%. Dynamika ta była wyższa na tle województwa śląskiego i zbliżona do sytuacji w kraju. Pomimo wzrostu liczby mieszkań dostępność mieszkaniowa w powiecie pozostaje na stosunkowo niskim poziomie. Zauważalnym i korzystnym zjawiskiem jest rosnąca liczba oddawanych do użytku mieszkań – szczególnie intensywny wzrost odnotowano po 2020 r. Jednak mimo wzrostu liczby inwestycji, wskaźnik liczby oddanych mieszkań w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców pozostaje wyraźnie niższy niż średnia krajowa i porównywalny z poziomem wojewódzkim.

Najwięcej mieszkań oddano do użytku w Gminie Skoczów i Gminie Brenna. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców najwięcej mieszkań oddawano natomiast w Gminie Brenna, gdzie notowano przyrost liczby ludności oraz w Mieście Ustroń i Mieście Wisła, jednakże w miastach tych notowano w tym czasie spadek liczby mieszkańców co sugeruje, że większość tych mieszkań przeznaczana jest na cele inwestycyjne, głównie pod wynajem krótkoterminowy. Najwięcej domów jednorodzinnych wybudowano w Gminie Brenna i Gminie Skoczów.

Gospodarka odpadami i infrastruktura techniczna

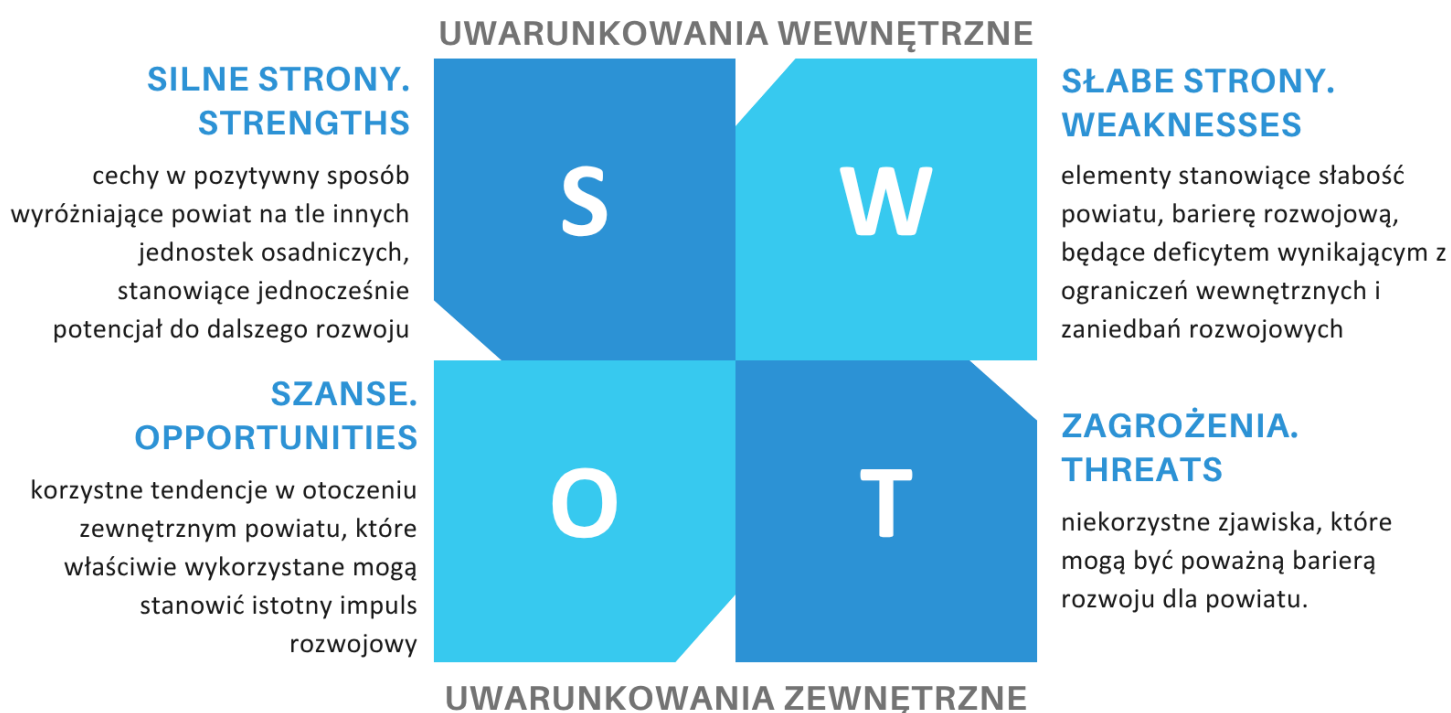
W powiecie funkcjonuje kilka podmiotów zajmujących się zbiórką odpadów komunalnych. W ostatnich latach odnotowano wzrost liczby zbieranych odpadów. Co ważne, odsetek odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych utrzymywał się na poziomie wyższym niż w województwie i kraju. W 2023 r. w dwóch gminach odsetek ten wyniósł ponad 70%, co świadczy o wysokim poziomie świadomości ekologicznej mieszkańców. W kontekście rosnących wymagań dotyczących poziomu recyklingu, jakie nakładane są na gminy, konieczne jest dalsze wzmocnienie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej oraz podejmowanie działań zmierzających do wdrażania zasad gospodarki o obiegu zamkniętym.

Zadania związane z dostarczaniem wody i oczyszczaniem ścieków realizowane są przez kilka przedsiębiorstw działających na terenie powiatu. Do ich głównych obowiązków należy zaopatrywanie mieszkańców w wodę pitną, utrzymanie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w odpowiednim stanie technicznym oraz odbiór, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych. Dostęp do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz gazowej jest zróżnicowany w zależności od gmin. W gminach położonych na obszarach górskich występują większe trudności infrastrukturalne, wynikające przede wszystkim z uwarunkowań terenowych i skomplikowanego ukształtowania powierzchni, które utrudniają rozwój oraz modernizację sieci technicznej.

2.3. Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy, wyników badań ankietowych i warsztatów strategicznych stworzono podsumowanie sytuacji powiatu cieszyńskiego w formie analizy SWOT. Analiza SWOT to narzędzie wykorzystywane w planowaniu strategicznym samorządu, służące do identyfikacji jego mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń wynikających z uwarunkowań społeczno - kulturowych, gospodarczych i przyrodniczo - przestrzennych.

W ramach analizy wyodrębniono:

Sfera społeczno-kulturowa	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ○ Bogate i dobrze zachowane dziedzictwo kulturowe – materialne i niematerialne Śląska Cieszyńskiego, ○ Żywy folklor ludowy Górali Śląskich, ○ Silne poczucie tożsamości regionalnej mieszkańców, ○ Działalność instytucji kultury, ○ Działalność artystyczna – artyści, twórcy ludowi, tradycyjne rzemiosło, ○ Aktywność stowarzyszeń lokalnych, ○ Jakość edukacji szkolnej, ○ Tradycje akademickie, ○ Przedsiębiorczość mieszkańców, ○ System bezpieczeństwa obywateli i obrony cywilnej (m. in. straż pożarna, policja, Straż Graniczna), ○ Współpraca instytucjonalna – wewnątrzregionalna, międzyregionalna i międzynarodowa (Czechy, Słowacja), 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Spadek liczby mieszkańców powiatu, ○ Demograficzne starzenie się populacji, ○ Emigracje młodych ludzi, ○ Poziom usług wsparcia dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, ○ Poziom finansowania instytucji kultury, ○ Niedobór specjalistycznej kadry medycznej (szpital, ośrodki zdrowia), ○ Intensywna presja społeczna ze strony napływowego ruchu turystycznego, ○ Wzrost kosztów pomocy społecznej
Sfera gospodarcza	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ○ Aktywność gospodarcza oparta o sektor MŚP, ○ Wzrost liczby podmiotów gospodarczych, ○ Działalność rzemieślnicza i związane z tym tradycje, ○ Jakość rolnictwa i poziom kultury rolnej, 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Słabo zdywersyfikowana struktura gospodarcza powiatu, ○ Niska podaż dobrze opłacanych miejsc pracy, ○ Mało zróżnicowana oferta zatrudnienia, ○ Niska podaż ofert pracy dla specjalistów,

<ul style="list-style-type: none"> ○ Tradycje gospodarcze hodowli ryb słodkowodnych, ○ Niski poziom bezrobocia, ○ Potencjał turystyczny (walory i wyposażenie w bazę turystyczną), ○ Wysoka pozycja regionu na krajowym rynku turystycznym (certyfikowana Polska Marka Turystyczna Śląsk Cieszyński), ○ Bogata i różnorodna oferta usług turystycznych i towarzyszących, ○ Tradycje uzdrowiskowe oraz specjalistyczna oferta usług uzdrowiskowych (rehabilitacja, odnowa biologiczna), ○ Poziom rozwoju infrastruktury sportowo - rekreacyjnej, ○ Przebieg dróg szybkiego ruchu o znaczeniu międzynarodowym (tranzyt międzynarodowy), ○ System połączeń komunikacją publiczną wewnątrz powiatu, ○ Potencjał rozwoju odnawialnych źródeł energii (m. in. pozyskiwanej z biogazu i biomasy). 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Niedobór lokalnych zasobów siły roboczej w sektorze turystyki i sektorów z nią powiązanych, ○ Przepustowość oraz jakość dróg publicznych, ○ Niedobór szybkich połączeń międzymiastowych środkami komunikacji publicznej – międzyregionalnych i międzynarodowych, ○ Szybko rosnące zapotrzebowanie energetyczne na terenach górskich.
--	---

Sfera przyrodniczo - przestrzenna

<ul style="list-style-type: none"> ○ Położenie nadgraniczne ○ Międzyregionalne oraz transgraniczne powiązania funkcjonalne, ○ Wysoka jakość walorów przyrodniczych, ○ Zróżnicowanie krajobrazowe sprzyjające rozwojowi turystyki i rekreacji, ○ Obecność różnych form ochrony przyrody, ○ Ukształtowanie powierzchni sprzyjające przewietrzaniu terenów zabudowanych. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Postępująca urbanizacja terenów górskich, ○ Rozczłonkowanie kompleksów leśnych, ○ Wysoka podatność na występowanie powodzi z uwagi na stale rosnący udział powierzchni nieprzepuszczalnych na terenach górskich (zabudowa stała, drogi leśne i łąkowe), ○ Dominacja świerka w składzie gatunkowym lasów górskich, ○ Niekontrolowane rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń stałych, gazowych i płynnych w środowisku (odpady bytowe, niska emisja),
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Dyspersja zabudowy na terenach górskich i pogórskich i związany z tym wzrost kosztów rozwoju infrastruktury komunalnej
--	--

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ○ Dostępność środków finansowych na cele rozwojowe ze źródeł zewnętrznych (m. in. fundusze Unii Europejskiej, programy krajowe), ○ Polityki socjalne na poziomie rządowym i regionalnym, ○ Rządowe i regionalne polityki prewencyjne mające na celu przeciwdziałanie zjawiskom kryzysowym, ○ Dynamiczny rozwój gospodarczy metropolii oraz rozlewanie się powiązań ekonomicznych wokół tych ośrodków, ○ Dobra dostępność komunikacyjna ośrodków zagranicznych – Wiedeń, Praga, Żylna, ○ Wysoka rozpoznawalność ośrodków turystycznych (Ustroń, Wisła, Brenna, Istebna) na krajowym rynku turystycznym, ○ Dostępność miejsc pracy w ostrawskim obszarze metropolitalnym, ○ Programy rozwoju regionalnych połączeń komunikacyjnych (linia kolejowa 190, Beskidzka Droga Integracyjna), ○ Rozwój zjawiska pracy zdalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Krajowy trend demograficzny – niska dzietności starzenie się społeczne, ○ Emigracja ludzi młodych do ośrodków metropolitalnych, ○ Wymywanie kapitału finansowego i pracy przez pozaregionalne ośrodki gospodarcze (konurbacja katowicka, region bielski), ○ Wzrost częstotliwości występowania katastrofalnych zjawisk klimatycznych i hydrologicznych, ○ Przestępczość o charakterze transgranicznym i międzynarodowym, ○ Ekonomiczna przewaga oraz praktyki biznesowe międzynarodowych podmiotów gospodarczych, ○ Agresywna działalność deweloperska na terenach górskich, ○ Silna konkurencja między ośrodkami turystycznymi na obszarach górskich w kraju i Europie, ○ Konsekwencje wojny na Ukrainie,

3. Część strategiczna

3.1 Priorytety rozwojowe

W wyniku przeprowadzonych prac diagnostycznych zidentyfikowano mocne i słabe strony powiatu cieszyńskiego oraz szanse i zagrożenia mające wpływ na jego dalszy rozwój. Na bazie zebranych informacji określono priorytety rozwojowe powiatu w perspektywie średniookresowej:

**Zapewnianie
wysokiej jakości
i komfortu życia
oraz bezpieczeństwa
w oparciu o szeroką ofertę
wysokiej jakości usług
oraz dobrze rozwiniętą
infrastrukturę**

W założeniu, zapewnienie wysokiej jakości i komfortu życia mieszkańców powiatu cieszyńskiego opiera się na tworzeniu nowoczesnej i dostępnej bazy infrastrukturalnej oraz szerokiej oferty usług publicznych, które odpowiadają na aktualne i prognozowane potrzeby społeczności. Oferta usług publicznych, zwłaszcza w zakresie ochrony zdrowia i opieki senioralnej, powinna być elastycznie dostosowywana do zmieniającej się struktury demograficznej. Jako integralny element działań w zakresie oferty usług należy uważać także utrzymanie wysokiego poziomu edukacji w powiecie oraz jej dostosowanie do potrzeb dynamicznie zmieniającego się rynku pracy.

Zakłada się, że rozwój i podniesienie jakości usług publicznych świadczonych w powiecie przełoży się na wzrost jakości życia jego mieszkańców, a tym samym pozwoli na ograniczenie emigracji. Dzięki rozwojowi nowoczesnego, opartego na współpracy i dopasowanego do potrzeb rynku pracy szkolnictwa możliwe będzie zagwarantowanie dostępu do wysokiej jakości edukacji, co na kolejnym etapie ułatwi młodym ludziom start na rynku pracy. Ograniczy to ryzyko odpływu młodzieży do innych regionów w poszukiwaniu zatrudnienia odpowiadającego ich wykształceniu czy kwalifikacjom.

W odniesieniu do jakości i komfortu życia, kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju powiatu cieszyńskiego ma również tworzenie i rozwijanie zrównoważonego systemu transportu i komunikacji, w tym modernizacja infrastruktury drogowej, rozbudowa transportu zbiorowego oraz wspieranie mikromobilności poprzez budowę chodników i ścieżek rowerowych. W trosce o bezpieczeństwo mieszkańców, należy również rozwijać i modernizować systemy bezpieczeństwa, w tym zwłaszcza infrastrukturę przeciwpowodziową. Równolegle prowadzone powinny być działania na rzecz utrzymania i rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, w celu zapobiegania jej degradacji i umożliwienia jej efektywnego wykorzystywania. Dodatkowo, ze względu na postępujące się starzenie społeczeństwa i prognozowany stały wzrost udziału seniorów w strukturze demograficznej, wszelkie inwestycje infrastrukturalne powinny uwzględniać potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami, tak aby infrastruktura powiatu była dostępna i przyjazna dla wszystkich.

**Reakcja
na zmieniające się
tendencje demograficzne –
depopulację, starzenie się
społeczeństwa**

W obliczu postępującej depopulacji oraz starzenia się społeczeństwa, kluczowe znaczenie ma elastyczne reagowanie na zmieniające się tendencje demograficzne oraz dostosowywanie do nich oferty usług publicznych. Istotny w tym zakresie jest bieżący monitoring i reorganizacja placówek zarządzanych przez Powiat Cieszyński – szczególnie w obszarach edukacji, ochrony zdrowia i pomocy społecznej – z uwzględnieniem realnej dostępności kadry oraz zmieniających się potrzeb mieszkańców. Konieczne jest także dążenie do zatrzymania odpływu młodych ludzi poprzez tworzenie sprzyjających warunków do życia i rozwoju dla rodzin z dziećmi. Z myślą o rosnącej rokrocznie liczbie seniorów, polityka społeczna powinna być systematycznie dostosowywana do ich potrzeb, zapewniając wsparcie, bezpieczeństwo i integrację. Ważnym aspektem działań w tym zakresie jest również zapobieganie zjawiskom takim jak wykluczenie społeczne, co ma istotne znaczenie dla utrzymania spójności społecznej i wysokiej jakości życia w powiecie cieszyńskim.

**Zachowanie,
pielęgnowanie
i promocja bogatego
dziedzictwa kulturowego**

Bogate dziedzictwo kulturowe stanowi fundament lokalnej i regionalnej tożsamości oraz potencjał dla dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego. W celu jego pełnego wykorzystania, konieczne jest zwiększenie nakładów finansowych na kulturę i wsparcie działalności instytucji kulturalnych, aby umożliwić im rozwój oraz skuteczną ochronę materialnego i niematerialnego dziedzictwa. Różnorodność kulturowa powiatu cieszyńskiego powinna być również aktywnie wykorzystywana do tworzenia atrakcyjnej i unikalnej oferty turystycznej, bazującej na lokalnej historii, tradycjach i rzemiośle. Równocześnie istotne jest wspieranie kapitału społecznego poprzez budowanie silnej tożsamości lokalnej, integrację mieszkańców wokół wspólnych wartości i dziedzictwa, co sprzyja tworzeniu spójnej i zaangażowanej społeczności.

**Dywersyfikacja
struktury gospodarczej
i dostępnych miejsc pracy,
podniesienie poziomu
innowacyjności
przedsiębiorstw**

Dywersyfikacja struktury gospodarczej oraz podniesienie poziomu innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw stanowią kluczowe kierunki rozwoju powiatu, mające na celu poprawę sytuacji na rynku pracy i zwiększenie jego atrakcyjności, zwłaszcza dla młodych mieszkańców. Dążenie do wzrostu wynagrodzeń, rozszerzania oferty pracodawców zgodnie z profilem lokalnego szkolnictwa średniego i wyższego oraz tworzenie różnorodnych, nowoczesnych miejsc pracy stanowią fundamenty interwencji w wymiarze gospodarczym. Istotne jest przy tym przyciąganie wykwalifikowanej kadry, w szczególności do placówek oświatowych i ochrony zdrowia, co ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. Istotnym elementem działań jest pozyskiwanie inwestorów, przede wszystkim z branż wysokich technologii i sektorów kreatywnych, które mogą stymulować innowacyjność i rozwój lokalnej gospodarki. Równolegle należy wspierać kształcenie ustawiczne oraz proces przekwalifikowywania zawodowego, aby umożliwić elastyczne dostosowanie do zmieniającego się rynku pracy. Uzupełnieniem działań gospodarczych powinien być rozwój i promocja atrakcyjnej, całorocznej oferty turystycznej, opartej na zasadach zrównoważonego i świadomego rozwoju.

**Dbałość
o walory
przyrodnicze
i krajobrazowe**

Troska o środowisko przyrodnicze stanowi jeden z kluczowych priorytetów rozwojowych powiatu cieszyńskiego, w oparciu o założenie, że zachowanie równowagi między rozwojem infrastruktury a ochroną środowiska jest warunkiem trwałego dobrostanu mieszkańców. Niezbędna jest skuteczna ochrona cennych zasobów przyrodniczych oraz ograniczanie presji urbanizacyjnej i turystycznej na obszary szczególnie wrażliwe przyrodniczo. Powiat Cieszyński podejmuje działania na rzecz utrzymania ładu przestrzennego i racjonalnego planowania zagospodarowania przestrzennego, które będzie spójne z zasadami zrównoważonego rozwoju. Istotnym aspektem interwencji w tym zakresie jest również adaptacja do zmian klimatu oraz przeciwdziałanie ich negatywnym skutkom, m.in. poprzez działania prewencyjne i inwestycje w zieloną infrastrukturę. Równoległe prowadzona będzie szeroko zakrojona edukacja ekologiczna, skierowana zarówno do mieszkańców, jak i samorządów, aby wzmacniać świadomość ekologiczną i promować odpowiedzialne podejście do polityki przestrzennej oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

Interwencja strategiczna na lata 2026-2035 obejmuje działania skupione na wielokierunkowym rozwoju powiatu cieszyńskiego, którego celem jest zapewnienie jego mieszkańcom wysokiej jakości życia. Działania obejmują zwiększanie dostępności do wysokiej jakości oferty usług i wydajnej infrastruktury, a także wspieranie wspólnot lokalnych, angażowania się mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych w sprawy powiatu tak, aby jego rozwój postępował zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami różnych grup interesariuszy.

3.2 Misja i wizja rozwoju powiatu cieszyńskiego

W celu określenia głównego kierunku, w jakim będzie zmierzała polityka rozwojowa powiatu cieszyńskiego, sformułowano misję stanowiącą nadrzędny cel przyświecający działaniom władz, lokalnej społeczności i innym interesariuszom. Jest to swego rodzaju deklaracja określająca główne intencje i wartości, którymi kieruje się powiat w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego.

Misją powiatu cieszyńskiego jest dążenie do osiągnięcia wysokiego poziomu i jakości życia mieszkańców, poprzez tworzenie sprzyjających warunków rozwoju gospodarczego i społecznego, zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju, a także ochrona wartości kulturowych i wartości społecznych leżących u podstaw tożsamości regionalnej Śląska Cieszyńskiego.

MISJA

Realizacja tak sformułowanej misji (głównego celu prowadzonej polityki rozwojowej) pozwoli na osiągnięcie wymiernych rezultatów w każdym wymiarze – społecznym, gospodarczym, przestrzennym i przyrodniczym. Dzięki temu sytuacja rozwojowa powiatu cieszyńskiego w 2035 r. będzie przedstawiała się następująco:

Obszar		Elementy wizji powiatu cieszyńskiego w 2035 roku
Jakość życia		Powiat cieszyński oferuje wysoką jakość życia dzięki nowoczesnej i dostępnej infrastrukturze, bezpiecznemu otoczeniu, dopasowanej do potrzeb mieszkańców ofercie usług publicznych oraz przyjaznej przestrzeni sprzyjającej zdrowiu, aktywności i integracji społecznej.
Tożsamość lokalna		Powiat cieszyński jest miejscem życia ludzi zintegrowanych wokół bogatego dziedzictwa kulturowego i lokalnej tożsamości, gdzie aktywne społeczeństwo, różnorodność kulturowa i wspólne wartości stanowią fundament rozwoju społeczno-gospodarczego.
Gospodarka		Powiat cieszyński jest regionem rozwiniętym pod względem gospodarczym, z bogatą ofertą atrakcyjnych miejsc pracy.

<p>Turystyka</p>		<p>Powiat cieszyński jest regionem atrakcyjnym turystycznie, przyciągającym odwiedzających z całego kraju oraz z zagranicy.</p>
<p>Infrastruktura drogowa i transport</p>		<p>Infrastruktura transportowa, drogowa i kolejowa na terenie powiatu cieszyńskiego jest nowoczesna i dostosowana do potrzeb mieszkańców.</p>
<p>Dostępność komunikacyjna</p>		<p>Powiat cieszyński posiada szybkie i wygodne połączenia komunikacyjne z Czechami, Słowacją oraz sąsiednimi powiatami.</p>
<p>Środowisko przyrodnicze</p>		<p>Powiat cieszyński rozwija się zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju, z uwzględnieniem ochrony środowiska przyrodniczego.</p>
<p>Edukacja</p>		<p>Wszyscy mieszkańcy powiatu cieszyńskiego mają równy dostęp do wysokiej jakości i bogatej oferty edukacyjnej, dostosowanej do potrzeb rynku pracy.</p>
<p>Opieka medyczna i wsparcie społeczne</p>		<p>Oferta usług publicznych powiatu cieszyńskiego jest dostosowana do potrzeb starzejącej się społeczności. Mieszkańcy powiatu mają łatwy dostęp do opieki medycznej i opieki senioralnej oraz szybkiej i profesjonalnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej.</p>

3.3 Cele szczegółowe

Aby zrealizować wizję rozwoju powiatu cieszyńskiego i spełnić oczekiwania szerokiej grupy interesariuszy, sformułowano sześć celów szczegółowych, obejmujących kluczowe wymiary funkcjonowania powiatu: społeczny, gospodarczy, przestrzenny i klimatyczno-środowiskowy:

Wymiary	Cele szczegółowe
Społeczny	→ Cel 1. Rozwój i podniesienie jakości usług publicznych
	→ Cel 2. Wsparcie kapitału ludzkiego i kapitału społecznego
Gospodarczy	→ Cel 3. Rozwój gospodarczy
	→ Cel 4. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz kształtowanie kulturowego wizerunku powiatu cieszyńskiego
Przestrzenny	→ Cel 5. Podniesienie standardu przestrzeni publicznej i infrastruktury technicznej
Klimatyczno-środowiskowy	→ Cel 6. Ochrona środowiska przyrodniczego i adaptacja do zmian klimatu

3.4 Kierunki interwencji

W ramach każdego z celów szczegółowych wyznaczono kluczowe kierunki działań podejmowanych dla ich osiągnięcia. Kierunki te określają narzędzia i sposoby realizacji przyjętych celów.

Cel 1.	→	Rozwój i podniesienie jakości usług publicznych
Kierunek interwencji 1.1.	→	Rozwój nowoczesnego, dopasowanego do potrzeb rynku pracy szkolnictwa

Zakres planowanej interwencji:

- Stały monitoring rynku pracy i dopasowywanie oferty kształcenia do jego potrzeb, w tym poprzez inicjowanie i rozwijanie współpracy środowisk oświatowych, gospodarczych i społecznych w zakresie określania kierunków kształcenia w regionie i możliwości realizacji praktyk zawodowych
- Podnoszenie jakości kształcenia zawodowego i średniego, w tym poprzez doposażanie placówek oświatowych w nowoczesne narzędzia i pomoce dydaktyczne
- Zwiększanie atrakcyjności oferty edukacyjnej, w tym poprzez tworzenie klas patronackich przy współpracy z uczelniami wyższymi, lokalnymi przedsiębiorcami i inwestorami
- Ułatwianie „dobrego startu” młodym mieszkańcom powiatu cieszyńskiego, w tym poprzez wsparcie doradztwa zawodowego realizowanego we współpracy z jednostkami edukacyjnymi, poradniami i przedsiębiorcami w zakresie orientacji zawodowej uczniów
- Wyrównywanie szans uczniów z różnych obszarów powiatu, w tym poprzez zapewnianie dostępnej komunikacyjnie oferty edukacyjnej
- Rozwój oferty kształcenia ustawicznego i promocja uczenia się przez całe życie
- Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w oparciu o sieć lokalnych szkół
- Promocja potencjału edukacyjnego powiatu cieszyńskiego wśród mieszkańców powiatu, regionu i kraju
- Podejmowanie przez władze samorządowe i uczelniane wspólnych przedsięwzięć w zakresie rozwoju szkolnictwa wyższego w regionie
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oświaty, w tym przyszkolnej bazy rekreacyjno-sportowej
- Podnoszenie kompetencji zawodowych nauczycieli
- Inicjowanie i rozwijanie współpracy szkół i organizacji młodzieżowych z ośrodkami w kraju i z zagranicy w zakresie wspólnych programów, wymiany młodzieżowej, nauki języków obcych itp.

Kierunek interwencji 1.2.

→ **Ochrona zdrowia**

Zakres planowanej interwencji:

- Dążenie do zapewnienia wysokiej jakości usług z zakresu ochrony zdrowia z uwzględnieniem dostępności dla wszystkich grup wiekowych i założeniem różnych formuł (publicznych, prywatnych, publiczno-prywatnych itp.)
- Zwiększenie dostępności świadczeń medycznych oraz dążenie do zapewnienia pełnego zakresu specjalistycznych usług medycznych w powiecie, w tym opieki stomatologicznej, psychologicznej i psychiatrycznej
- Wdrażanie programów profilaktyki zdrowotnej skierowanych do wszystkich grup wiekowych – dzieci, młodzieży, dorosłych, seniorów
- Zapewnianie wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego mieszkańcom
- Tworzenie preferencyjnych warunków zatrudnienia dla lekarzy specjalistów w lokalnych oddziałach medycznych
- Utrzymanie sprawnie funkcjonującego systemu ratownictwa medycznego w powiecie

Kierunek interwencji 1.3.

→ **Rozwój oferty spędzania czasu wolnego**

Zakres planowanej interwencji:

- Tworzenie oferty rozrywkowej bazującej na dziedzictwie historyczno-kulturowym
- Wspieranie działalności ośrodków kultury w zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych, warsztatów edukacyjnych i imprez integracyjnych
- Sieciowanie i wspieranie rozwoju spójnej oferty sportowej, kulturalnej, rozrywkowej w gminach powiatu oraz jej aktywna promocja
- Zwiększenie dostępności i podnoszenie standardu obiektów kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych

Cel 2.	→	Wsparcie kapitału ludzkiego i kapitału społecznego
---------------	---	---

Kierunek interwencji 2.1.	→	Rozwój polityki społecznej
----------------------------------	---	-----------------------------------

Zakres planowanej interwencji:

- Podniesienie efektywności systemu pomocy społecznej i systemu pieczy zastępczej
- Udzielanie pomocy rodzinom w celu poprawy ich sytuacji życiowej oraz rozwiązywania problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych
- Wspieranie rodzin wielodzietnych oraz promowanie modelu rodziny wielodzietnej i wielopokoleniowej
- Tworzenie warunków do wielopokoleniowej wymiany doświadczeń i umiejętności, w tym m.in. promocja wolontariatu i wspieranie wzmacniania relacji sąsiedzkich
- Upowszechnianie aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia wśród mieszkańców powiatu
- Podnoszenie jakości świadczonych usług w zakresie funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych
- Tworzenie i wspieranie wdrażania programów i projektów dotyczących aktywizacji beneficjentów pomocy społecznej
- Opracowanie i wdrożenie programu wsparcia dla młodych osób, m.in. w postaci preferencyjnych warunków i/lub dotacji do zakupu działki/mieszkania na terenie powiatu cieszyńskiego

Kierunek interwencji 2.2.	→	Rozwój polityki senioralnej oraz wspieranie osób z niepełnosprawnościami
----------------------------------	---	---

Zakres planowanej interwencji:

- Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, w tym zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego
- Opracowanie i wprowadzenie wspólnie z gminami polityki senioralnej, w tym współpraca oraz tworzenie warunków do lepszej wymiany informacji międzyinstytucjonalnej w zakresie działań na poziomie gminy i powiatu
- Rozwój sieci Dziennych Domów Seniora
- Tworzenie warunków do odpowiedniego funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami
- Likwidacja barier ograniczających możliwości uczestnictwa w życiu społecznym osobom z niepełnosprawnościami
- Wspieranie osób z niepełnosprawnościami i w podeszłym wieku w niezależnym i samodzielnym życiu poprzez rozwój programów asystencji oraz opieki wytchnieniowej
- Inicjowanie i realizowanie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie zwiększania świadomości społecznej w zakresie problematyki niepełnosprawności

- Podnoszenie kwalifikacji pracowników Starostwa Powiatowego i jednostek organizacyjnych powiatu w zakresie obsługi osób z niepełnosprawnościami
- Zapobieganie i zmniejszenie zjawiska dyskryminacji na rynku pracy z uwagi na ograniczenia zdrowotne i stopień niepełnosprawności
- Wyrównywanie szans w dostępie do edukacji o charakterze integracyjnym dla dzieci, młodzieży i dorosłych z niepełnosprawnościami

Kierunek interwencji 2.3.

Zachowanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli

Zakres planowanej interwencji:

- Edukacja społeczna w zakresie bezpieczeństwa obywatelskiego we współpracy ze służbami mundurowymi
- Stworzenie powiatowych punktów zarządzania kryzysowego oraz rozwój systemu alarmowania i łączności w gminach i powiecie, w tym w oparciu o infrastrukturę telekomunikacyjną i światłowodową
- Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym zagrażającym bezpieczeństwu
- Wspieranie działalności służb mundurowych i komunalnych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne, w tym m.in. poprzez rozwój i modernizację zaplecza, wyposażenia, środków transportu
- Usprawnienie i podniesienie poziomu możliwości i skuteczności reagowania na zagrożenia i zjawiska o charakterze kryzysowym
- Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa i miejsc strategicznych na wypadek sytuacji kryzysowych i konieczności ewakuacji
- Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa informatycznego Starostwa Powiatowego i jego jednostek organizacyjnych

Kierunek interwencji 2.4.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi ośrodkami aktywności społecznej

Zakres planowanej interwencji:

- Wspieranie działających w powiecie organizacji pozarządowych, w tym zapewnianie wsparcia merytorycznego, organizacyjnego, finansowego i technicznego
- Wspieranie grup i ośrodków aktywności społecznej (m.in. klubów/kół lokalnych i środowiskowych)
- Wspieranie działalności społeczników i liderów społeczności lokalnych
- Wspieranie lokalnych twórców kultury oraz szczególnie utalentowanej młodzieży
- Wzmacnianie współpracy samorządu z sektorem pozarządowym, w tym tworzenie zespołów doradczych z udziałem organizacji pozarządowych i mieszkańców powiatu
- Wzmacnianie poczucia tożsamości terytorialnej, kulturowej i społecznej, dumy z pochodzenia i poczucia przywiązania do miejsca zamieszkania

- Wdrażanie i rozwijanie narzędzi partycypacji społecznej, wdrażanie innowacyjnych rozwiązań z zakresu partycypacji

Cel 3. → **Rozwój gospodarczy**

Kierunek interwencji 3.1. → **Wzmocnienie potencjału gospodarczego powiatu**

Zakres planowanej interwencji:

- Tworzenie atrakcyjnych warunków dla inwestorów, zwłaszcza z branż wysokich technologii i branż kreatywnych
- Wspieranie sektora MŚP oraz przedsiębiorczości indywidualnej
- Budowa wizerunku powiatu cieszyńskiego jako miejsca atrakcyjnego dla wyspecjalizowanych sektorów gospodarki (np. B+R, sztuczna inteligencja itp.)
- Dążenie do utworzenia strefy ekonomicznej w powiecie
- Stworzenie platformy współpracy sektora edukacji i przedsiębiorców w zakresie wymiany doświadczeń i informacji
- Wspieranie działań zmierzających do tworzenia baz danych o ofertach/terenach inwestycyjnych/turystycznych powiatu cieszyńskiego

Kierunek interwencji 3.2. → **Aktywizacja rynku pracy i przeciwdziałanie bezrobociu**

Zakres planowanej interwencji:

- Rozwój rynku pracy w kierunku branż wysokich technologii i branż kreatywnych
- Tworzenie pracowni warsztatowych (tzw. labów) w szkołach, szczególnie w branżach, na które istnieje zapotrzebowanie na rynku pracy
- Tworzenie programów szkoleniowych dla młodzieży, kształtowanie ducha przedsiębiorczości wśród młodzieży
- Wspieranie i organizacja doradztwa, doksztalcania i przekwalifikowania zawodowego
- Promocja samozatrudnienia i wspieranie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców powiatu

Kierunek interwencji 3.3. → **Rozwój turystyki**

Zakres planowanej interwencji:

- Rozwijanie produktów turystycznych o randze krajowej i międzynarodowej

- Promocja turystyki i dziedzictwa kulturowego regionu w ramach certyfikowanej Polskiej Marki Turystycznej „Śląsk Cieszyński”, zwłaszcza promocja lokalnych produktów markowych Śląska Cieszyńskiego
- Włączanie w ofertę turystyczną powiatu wytworów/produktów lokalnego rzemiosła
- Wspieranie wykorzystania terenów przemysłowych do tworzenia nowych atrakcji i produktów turystycznych
- Rozwijanie i uzupełnianie całorocznej oferty turystycznej w powiecie w oparciu o infrastrukturę i usługi turystyczne
- Inicjowanie i współpraca przy prowadzeniu badań monitorujących rozwój turystyki w regionie
- Rozwijanie transgranicznej oferty turystycznej we współpracy z samorządami Czech i Słowacji
- Wspieranie stałego podnoszenia standardu i jakości usług turystycznych w powiecie
- Wypracowanie, wdrażanie i aktualizacja koncepcji rozwoju turystyki w powiecie, zwłaszcza z uwzględnieniem idei turystyki zrównoważonej

Cel 4.	→	Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz kształtowanie kulturowego wizerunku powiatu cieszyńskiego
Kierunek interwencji 4.1.	→	Zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego powiatu

Zakres planowanej interwencji:

- Pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego i tożsamości regionalnej, z uwzględnieniem jej specyfiki
- Wspieranie działań mających na celu zachowanie kulturowego dziedzictwa materialnego i niematerialnego powiatu
- Tworzenie nowoczesnych form udostępniania dziedzictwa materialnego
- Tworzenie mechanizmów wsparcia instytucji kultury
- Upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego powiatu
- Wspieranie lokalnego rzemiosła, pielęgnowanie lokalnej przedsiębiorczości, małych zakładów rzemieślniczych, włączanie ich w ofertę turystyczną
- Stworzenie instytucji animującej i wspierającej wielopokoleniową wymianę doświadczeń z zakresu dziedzictwa kulturowego oraz promującej dziedzictwo kulturowe poza powiatem
- Wspieranie tożsamości lokalnej i przywiązania mieszkańców do swojego miejsca zamieszkania w oparciu o silną tożsamość kulturową powiatu
- Podnoszenie świadomości mieszkańców i przedsiębiorców na temat wagi i potrzeby ochrony wspólnych zasobów i wartości kulturowych
- Wspieranie lokalnych artystów i rzemieślników w zakresie promocji i zachowania niematerialnych elementów dziedzictwa kulturowego oraz pamięci o lokalnych tradycjach
- Wspieranie programów czytelnictwa oraz edukacji kulturalnej i artystycznej dla dzieci i młodzieży

- Wspieranie badań regionalnych w zakresie dziedzictwa kulturowego
- Wspieranie rewitalizacji zabytków i przestrzeni zabytkowych

Kierunek interwencji 4.2.

Kształtowanie wyróżniającego się wizerunku powiatu cieszyńskiego

Zakres planowanej interwencji:

- Budowa wizerunku powiatu cieszyńskiego jako miejsca przyjaznego przedsiębiorcom, mieszkańcom i turystom
- Koordynacja i pogłębianie współpracy transgranicznej, rozwijanie relacji polsko-czeskich i polsko-słowackich
- Promocja regionu za granicą
- Promocja oferty inwestycyjnej powiatu
- Wykorzystywanie zróżnicowanych form marketingu, w tym współpraca z prywatnymi inwestorami w zakresie działań promocyjnych i wizerunkowych powiatu
- Organizacja cyklicznych, różnorodnych, rozpoznawalnych w skali regionu i kraju wydarzeń promujących powiat
- Budowa i rozwijanie katalogu produktów lokalnych w oparciu o elementy tożsamości regionalnej

Cel 5.

Podniesienie standardu przestrzeni publicznej i infrastruktury technicznej

Kierunek interwencji 5.1.

Rozwój transportu zbiorowego i infrastruktury drogowej

Zakres planowanej interwencji:

- Rozwój systemu komunikacji publicznej, tworzenie nowych połączeń międzygminnych i ponadlokalnych, w tym połączeń autobusowych i kolejowych
- Wdrażanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych IT dla komunikacji
- Rozwój sieci dróg powiatowych – budowa nowych i modernizacja istniejących dróg
- Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w tym poprzez rozbudowę chodników, skrzyżowań bezkolizyjnych, inwestycje w oświetlenie

Kierunek interwencji 5.2.

Efektywne gospodarowanie przestrzenią i obiektami użyteczności publicznej

Zakres planowanej interwencji:

- Wspieranie gmin powiatu w zakresie rekultywacji i zagospodarowywania terenów pokopalnianych i przemysłowych, w celu wykorzystania ich na rzecz lokalnych społeczności oraz gospodarki powiatu (funkcje turystyczno-rekreacyjne, społeczne, kulturowe i gospodarcze)
- Utrzymanie wartości przyrodniczo-krajobrazowych, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów cennych przyrodniczo, obszarów górskich
- Dążenie do ograniczania chaosu przestrzennego i niekontrolowanego rozwoju zabudowy

- Dążenie do integracji planowania przestrzennego w gminach powiatu – współpraca z samorządami w zakresie wypracowania i wdrażania spójnych standardów zagospodarowania przestrzeni z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju i adaptacji do zmian klimatu
- Poprawa standardu i dostępności powiatowych obiektów użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, w tym poprzez remonty, prace modernizacyjne i rozbudowy
- Dążenie do rozwoju sieci infrastruktury technicznej w powiecie, w tym wspieranie rozbudowy i modernizacji sieci wodno-kanalizacyjnej z zachowaniem możliwości wykorzystania infrastruktury w układzie międzygminnym

Cel 6.

→

Ochrona środowiska przyrodniczego i adaptacja do zmian klimatu

Kierunek interwencji 6.1.

→

Ochrona wartości przyrodniczych oraz kształtowanie świadomości ekologicznej

Zakres planowanej interwencji:

- Realizowanie i wspieranie realizacji przedsięwzięć w zakresie edukacji ekologicznej oraz promocja postaw proekologicznych
- Angażowanie przedstawicieli samorządów, mieszkańców, przedsiębiorców i przedstawicieli organizacji pozarządowych w działania z zakresu ochrony środowiska
- Wspieranie i realizowanie przedsięwzięć na rzecz poprawy jakości powietrza, wód i gleb
- Ochrona wód i lasów
- Dążenie do tworzenia nowych ujęć wody
- Dążenie do racjonalnego wykorzystania potencjału dostępnych zasobów odnawialnych źródeł energii (wody, wód termalnych, biomasy, wiatru, biogazu, słońca) oraz wspieranie systemu zachęt dla przedsięwzięć wykorzystujących odnawialne źródła energii
- Wspieranie i realizacja działań na rzecz ochrony zasobów krajobrazowych i przyrodniczych
- Budowa systemu monitoringu jakości środowiska wraz ze stworzeniem jednolitych standardów w powiecie w zakresie ochrony wód, powietrza, lasów oraz gleby

Kierunek interwencji 6.2.

→

Wspieranie adaptacji do zmian klimatu

Zakres planowanej interwencji:

- Wzmacnianie poziomu adaptacji powiatu do zmian klimatu, m.in. poprzez rozwijanie systemu retencji i efektywne gospodarowanie wodami
- Ochrona przeciwpowodziowa, w tym przede wszystkim realizacja działań wspierających naturalną retencję wodną oraz modernizacja i budowa infrastruktury przeciwpowodziowej
- Ochrona przeciwpożarowa i zapobieganie nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska przyrodniczego
- Wspieranie tworzenia farm fotowoltaicznych oraz działań w kierunku wzrostu efektywności energetycznej (np. termomodernizacji budynków)

4. System wdrażania

4.1 Podmioty odpowiedzialne za realizację strategii

Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2026-2035 określa cele strategiczne, działania niezbędne do ich osiągnięcia oraz ogólne kierunki rozwoju powiatu w średniookresowej perspektywie. Aby skutecznie wdrożyć zapisy strategii, konieczne jest zastosowanie odpowiednich narzędzi, stworzenie właściwych warunków organizacyjnych i instytucjonalnych, które umożliwią realizację założeń zawartych w dokumencie.

Nadzór nad realizacją celów strategicznych (celu głównego i celów szczegółowych) sprawować będzie Rada Powiatu Cieszyńskiego, a odpowiedzialność za wdrożenie strategii ponosić będzie Zarząd Powiatu Cieszyńskiego, ze Starostą Cieszyńskim na czele. Wykonanie poszczególnych działań strategicznych, w tym pozyskiwanie środków na ich finansowanie, będzie leżało w gestii odpowiednich komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego w Cieszynie oraz innych jednostek organizacyjnych powiatu.

4.2 Ramowy plan finansowy

W ramach niniejszej strategii uwzględniono szereg przedsięwzięć, których pomyślna realizacja będzie w dużej mierze zależała od dostępności środków finansowych samorządu terytorialnego. Z uwagi na ograniczone zasoby budżetowe Powiatu Cieszyńskiego, niezbędne będzie pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania, aby zapewnić realizację zaplanowanych projektów strategicznych. Budżet powiatu może okazać się niewystarczający do pokrycia wszystkich kosztów związanych z realizacją zamierzonych działań, dlatego kluczowe stanie się pozyskiwanie funduszy z różnych programów krajowych oraz unijnych.

W realizacji strategii istotną rolę odegrają środki, które będą dostępne w ramach polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2021–2027. W szczególności, wsparcie będzie pochodziło z Programu Fundusze Europejskie dla Śląska 2021-2027, który umożliwi finansowanie przedsięwzięć dostosowanych do potrzeb regionalnych. Ponadto, wsparcie będzie możliwe dzięki Programom Współpracy Transgranicznej Interreg, które wspierają inicjatywy współpracy z sąsiednimi regionami, oraz Krajowym Programem Operacyjnym, zapewniającym środki na realizację działań na poziomie krajowym. Dzięki tym funduszom, możliwe będzie zrealizowanie wielu kluczowych projektów, które w długoterminowej perspektywie przyczynią się do rozwoju powiatu, poprawy jakości życia mieszkańców oraz zrównoważonego rozwoju regionu.

Potencjalnymi źródłami finansowania realizacji celów zawartych w niniejszej strategii są m.in.:

- środki Unii Europejskiej - środki funduszy strukturalnych, środków przeznaczonych na realizację wspólnych polityk oraz programów wspólnotowych, wśród których wymienić należy m.in.:
 - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) – odnoszą się do finansowania projektów związanych z poprawą sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy, zwiększeniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnieniem opieki nad dziećmi, podnoszeniem jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracją społeczną, rozwojem usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.
 - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) – finansowanie projektów przyczyniających się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu.
 - Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – fundusze te mogą zostać wykorzystane na realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które będą zwiększać konkurencyjność lokalnej gospodarki.
 - Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – dedykowane dla projektów związanych z rozwojem cyfryzacji, w tym z rozwojem e-usług oraz wzmocnieniem cyberbezpieczeństwa w przedsiębiorstwach i JST.
 - Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE) – fundusze przeznaczone na szkolenia dla beneficjentów korzystających ze środków Funduszy Europejskich, działania informacyjno-promocyjne oraz rozwój systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych.
 - Interreg Europa Środkowa 2021-2027 – finansowanie działań na rzecz wzmocnienia innowacji, wspierania transformacji energetycznej, ochrony środowiska, poprawy połączeń transportowych na obszarach wiejskich i peryferyjnych, rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym.
 - Interreg Czechy-Polska 2021-2027 – finansowanie działań związanych z turystyką, transportem, rozwojem przedsiębiorczości, tworzeniem zintegrowanego systemu ratownictwa i ochrony środowiska, współpracą instytucji i mieszkańców pogranicza.
 - Interreg Polska-Słowacja 2021-2027 – finansowanie działań wspierających branżę turystyczną rekreacyjną i kulturalną, zwiększających dostępność komunikacyjną pogranicza, przystosowujących do zmian klimatu, wzmocniających bioróżnorodność.
- publiczne środki krajowe pochodzące z budżetu państwa oraz państwowych funduszy celowych, środki budżetów jednostek samorządu terytorialnego, które zlokalizowane są w granicach administracyjnych powiatu cieszyńskiego oraz inne środki jednostek oraz form organizacyjno-prawnych sektora finansów publicznych, w tym m.in. środki będące w dyspozycji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu

Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,

- inna publiczna pomoc zagraniczna,
- wkład własny beneficjentów pomocy,
- darowizny,
- środki własne fundacji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych.

W latach 2020-2024 wydatki majątkowe inwestycyjne Powiatu Cieszyńskiego wyniosły łącznie około 186 mln zł – średnio 37,2 mln zł na rok. Na podstawie tych wyliczeń można oszacować, że w trakcie realizacji niniejszej strategii w okresie 2026-2035 Powiat poniesie wydatki inwestycyjne w wysokości około 372,2 mln zł. Wartości mogą być mniejsze bądź większe, w zależności od sytuacji gospodarczej i zmieniających się kosztów związanych z realizacją projektów strategicznych.

Poniżej przedstawiono przewidywany udział procentowy wydatków na poszczególne cele strategiczne wraz z określeniem szacunkowych wartości nakładów finansowych przewidzianych na realizację zaplanowanych w ich ramach działań.

Tabela 1 Szacowane wartości wydatków ponoszonych na realizację celów strategicznych

Szacowana łączna wartość wydatków: 372,2 mln zł					
Cel 1. Rozwój i podniesienie jakości usług publicznych	Cel 2. Wsparcie kapitału ludzkiego i kapitału społecznego	Cel 3. Rozwój gospodarczy	Cel 4. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz kształtowanie kulturowego wizerunku powiatu cieszyńskiego	Cel 5. Podniesienie standardu przestrzeni publicznej i infrastruktury technicznej	Cel 6. Ochrona środowiska przyrodniczego i adaptacja do zmian klimatu
20%	15%	15%	15%	20%	15%
74,4 mln zł	55,8 mln zł	55,8 mln zł	55,8 mln zł	74,4 mln zł	55,8 mln zł

Źródło: opracowanie własne.

Realizacja zaplanowanych celów w pełnym zakresie będzie możliwa pod warunkiem pozyskania zewnętrznego wsparcia, którego wartość na chwilę opracowywania Strategii jest trudna do oszacowania ze względu na zróżnicowane poziomy dofinansowywania poszczególnych przedsięwzięć z rozmaitych programów krajowych i europejskich. W poniższej tabeli zawarto potencjalne, proponowane źródła finansowania poszczególnych celów niniejszej strategii.

Tabela 2 Potencjalne źródła finansowania działań zaplanowanych w ramach strategii

Cel szczegółowy	Potencjalne źródła finansowania	Priorytety
Cel 1. Rozwój i podniesienie jakości usług publicznych	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027	Priorytet FESL.06 Fundusze Europejskie dla edukacji Priorytet FESL.08 Fundusze Europejskie na infrastrukturę dla mieszkańca
	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027	Priorytet FERS.01 Umiejętności

Cel szczegółowy	Potencjalne źródła finansowania	Priorytety
		Priorytet FERS.02 Opieka nad dziećmi i równowaga między życiem prywatnym i zawodowym Priorytet FERS.04 Spójność społeczna i zdrowie
	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS)	Priorytet FENX.06 Zdrowie
	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Komponent D „Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia”
	Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027	Priorytet 1. Innowacyjne społeczeństwa
	Narodowy Fundusz Zdrowia	
	Programy Ministerstwa Zdrowia	
	Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej (i inne Programy Ministerstwa Sportu i Turystyki)	
Cel 2. Wsparcie kapitału ludzkiego i kapitału społecznego	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027	Priorytet FESL.05 Fundusze Europejskie dla rynku pracy Priorytet FESL.07 Fundusze Europejskie dla społeczeństwa Priorytet FESL.08 Fundusze Europejskie na infrastrukturę dla mieszkańca
	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027	Priorytet FERS.01 Umiejętności Priorytet FERS.03 Dostępność i usługi dla osób z niepełnosprawnościami Priorytet FERS.04 Spójność społeczna i zdrowie
	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich	
	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	
Cel 3. Rozwój gospodarczy	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027	Priorytet FESL.01 Fundusze Europejskie na inteligentny rozwój Priorytet FESL.05 Fundusze Europejskie dla rynku pracy Priorytet FESL.10 Fundusze Europejskie na transformację
	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027	Priorytet FERS.01 Umiejętności
	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)	Priorytet FENG.01 Wsparcie dla przedsiębiorców Priorytet FENG.02 Środowisko sprzyjające innowacjom
	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Komponent A „Odporność i konkurencyjność gospodarki”
	Program Interreg Europa Środkowa 2021-2027	Priorytet 1. Współpraca na rzecz inteligentnej Europy Środkowej
	Program Interreg Czechy-Polska 2021-2027	Priorytet 2. Turystyka Priorytet 5. Przedsiębiorczość
	Program Interreg Polska-Słowacja 2021-2027	Priorytet 3. Twórcze i atrakcyjne turystycznie Pogranicze
Cel 4. Ochrona dziedzictwa kulturowego	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027	Priorytet FESL.08 Fundusze Europejskie na infrastrukturę dla mieszkańca

Cel szczegółowy	Potencjalne źródła finansowania	Priorytety
oraz kształtowanie kulturowego wizerunku powiatu cieszyńskiego	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS)	Priorytet FENX.07 Kultura
	Program Interreg Czechy-Polska 2021-2027	Priorytet 2. Turystyka Priorytet 4. Współpraca instytucji i mieszkańców pogranicza
	Program Interreg Polska-Słowacja 2021-2027	Priorytet 3. Twórcze i atrakcyjne turystycznie Pogranicze Priorytet 4. Współpraca instytucji i mieszkańców Pogranicza
Cel 5. Podniesienie standardu przestrzeni publicznej i infrastruktury technicznej	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027	Priorytet FESL.02 Fundusze Europejskie na zielony rozwój Priorytet FESL.03 Fundusze Europejskie dla zrównoważonej mobilności Priorytet FESL.04 Fundusze Europejskie dla sprawnego transportu Priorytet FESL.10 Fundusze Europejskie na transformację
	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS)	Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności Priorytet FENX.02 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z EFRR Priorytet FENX.04 Wsparcie sektora transportu z Funduszu Spójności Priorytet FENX.05 Wsparcie sektora transportu z EFRR
	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Komponent B „Zielona energia i zmniejszenie energochłonności” Komponent E „Zielona, inteligentna mobilność”
	Program Interreg Europa Środkowa 2021-2027	Priorytet 3. Współpraca na rzecz lepiej połączonej Europy Środkowej
	Program Interreg Czechy-Polska 2021-2027	Priorytet 3. Transport
	Program Interreg Polska-Słowacja 2021-2027	Priorytet 2. Lepiej połączone Pogranicze
	Cel 6. Ochrona środowiska przyrodniczego i adaptacja do zmian klimatu	Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS)		Priorytet FENX.01 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności Priorytet FENX.02 Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z EFRR
Program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027		Priorytet 2. Społeczeństwa rozważnie korzystające z wody Priorytet 3. Społeczeństwa neutralne dla klimatu
Program Interreg Europa Środkowa 2021-2027		Priorytet 2. Współpraca na rzecz bardziej zielonej Europy Środkowej

Cel szczegółowy	Potencjalne źródła finansowania	Priorytety
	Program Interreg Czecho-Polska 2021-2027	Priorytet 1. Zintegrowany system ratownictwa i środowisko
	Program Interreg Polska-Słowacja 2021-2027	Priorytet 1. Przyjazne naturze i bezpieczne Pogranicze

Źródło: opracowanie własne.

4.3 Monitoring i ewaluacja realizacji celów strategicznych

Jednym z kluczowych elementów realizacji strategii jest systematyczny monitoring, który służy ocenie stopnia zaawansowania we wdrażaniu jej założeń. Proces ten pozwala na gromadzenie danych dotyczących osiągniętych rezultatów, co umożliwia identyfikację potencjalnych problemów, a także wprowadzenie odpowiednich korekt lub aktualizacji dokumentu. Regularne monitorowanie przyczynia się do lepszego ukierunkowania działań na realizację przyjętych celów rozwojowych oraz gwarantuje spójność, poprawność i skuteczność podejmowanych działań. Monitoring pełni również istotną funkcję w przygotowaniu ewaluacji strategii, dlatego powinien być prowadzony co najmniej raz w roku. Raport z monitoringu wskaźników będzie elementem raportów o stanie powiatu, pozwalając na bieżący monitoring prowadzonych przedsięwzięć.

Poniższa tabela zawiera zestaw kluczowych oczekiwanych rezultatów oraz wskaźników przyjętych do oceny poziomu realizacji ich osiągnięcia. Wskaźniki zostały dobrane ze względu na ich mierzalność, dostępność danych oraz możliwość regularnego aktualizowania. Główne źródło danych stanowi Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Dla większości wskaźników przyjęto rok bazowy 2024, w niektórych przypadkach z uwagi na brak nowszych danych przyjęto dane za 2023 r. Dane potrzebne do monitorowania strategii są co roku publikowane na stronie BDL GUS, co pozwala na zachowanie jednolitej metodologii, bieżące śledzenie postępów oraz analizę wyników w szerokim horyzoncie czasowym.

Wybrane wskaźniki stanowią miary rezultatu, które umożliwiają ocenę oraz monitorowanie zmian zachodzących w wyniku realizacji poszczególnych działań w określonej perspektywie czasowej. Wskaźniki te pozwalają zatem na analizę efektów i skuteczności podejmowanych inicjatyw oraz ich wpływu na sytuację docelową, co daje pełniejszy obraz postępu i osiągnięć.

Strategia Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego

Kierunki interwencji	Wybrane oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2024 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
Cel 1. Rozwój i podniesienie jakości usług publicznych					
1.1. Rozwój nowoczesnego, dopasowanego do potrzeb rynku pracy szkolnictwa	Poprawa sytuacji młodych ludzi (absolwentów lokalnych szkół) na rynku pracy.	Udział zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych ogółem (%)	4,6	Spadek	BDL GUS
1.2. Ochrona zdrowia	Wzrost dostępności wysokiej jakości oferty usług medycznych.	Liczba udzielonych porad lekarskich na 1000 ludności (podstawowa opieka zdrowotna)	467	Wzrost	BDL GUS
1.3. Rozwój oferty spędzania czasu wolnego	Poprawa dostępności oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrost liczby wydarzeń kulturalnych i większe zaangażowanie lokalnych społeczności w życie kulturalne, rozrywkowe, rekreacyjne powiatu.	Liczba uczestników masowych imprez artystyczno-rozrywkowych na 1 000 ludności (sektor publiczny ogółem)	130	Wzrost	BDL GUS
Cel 2. Wsparcie kapitału ludzkiego i kapitału społecznego					
2.1. Rozwój polityki społecznej	Hamowanie odpływu mieszkańców, zwłaszcza młodych ludzi poprzez tworzenie warunków dla rodzin z dziećmi.	Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców	0,01	Wzrost	BDL GUS
2.2. Rozwój polityki senioralnej oraz wspieranie osób z niepełnosprawnościami	Aktywizacja seniorów i osób niepełnosprawnych oraz zapewnienie ich uczestnictwa w życiu społecznym, w tym zapobieganie zjawisku wykluczenia społecznego.	Udział osób będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej (%)	4,1	Wzrost	BDL GUS
2.3. Zachowanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli	Usprawnienie i podniesienie poziomu możliwości i skuteczności reagowania na zagrożenia miejscowe.	Udział zdarzeń, do których czas dotarcia jest mniejszy niż 15 min, w ogólnej liczbie zdarzeń wymagających interwencji jednostek ochrony przeciwpożarowej (%)	86,1	wzrost	BDL GUS
2.4. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi ośrodkami aktywności społecznej	Tworzenie dogodnych warunków do zakładania i prowadzenia organizacji pozarządowych.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	4,25	wzrost	BDL GUS
Cel 3. Rozwój gospodarczy					
3.1. Wzmocnienie potencjału gospodarczego powiatu	Tworzenie dogodnych warunków do zakładania i prowadzenia działalności	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności	132	wzrost	BDL GUS

Kierunki interwencji	Wybrane oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2024 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
	gospodarczej oraz podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu.				
3.2. Aktywizacja rynku pracy i przeciwdziałanie bezrobociu	Poprawa sytuacji na rynku pracy i obniżenie stopy bezrobocia rejestrowanego.	Stopa bezrobocia rejestrowanego (%)	4,8	spadek	BDL GUS
3.3. Rozwój turystyki	Poprawa atrakcyjności turystycznej powiatu i wzrost liczby turystów korzystających z jego oferty.	Udzielone noclegi na 1000 ludności	11 697	wzrost	BDL GUS
Cel 4. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz kształtowanie kulturowego wizerunku powiatu cieszyńskiego					
4.1. Zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego powiatu	Rozwój oferty kulturalnej i turystycznej opartej na lokalnym/regionalnym dziedzictwie i wzrost liczby osób korzystających z tej oferty.	Zwiedzający wystawy w muzeach i galeriach sztuki na 10 000 ludności (sektor publiczny ogółem)	2 496 ¹	wzrost	BDL GUS
4.2. Kształtowanie wyróżniającego się wizerunku powiatu cieszyńskiego	Budowa wyróżniającego się wizerunku powiatu i zwiększenie jego rozpoznawalności, w tym za granicą.	Udzielone noclegi turystom zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych na 10 tys. mieszkańców	5 532	wzrost	BDL GUS
Cel 5. Podniesienie standardu przestrzeni publicznej i infrastruktury technicznej					
5.1. Rozwój transportu zbiorowego i infrastruktury drogowej	Rozbudowa i poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej i transportowej.	Długość dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni (km)	210,4 ²	wzrost	BDL GUS
5.2. Efektywne gospodarowanie przestrzenią i obiektami użyteczności publicznej	Integracja planowania przestrzennego w gminach powiatu poprzez wypracowanie i wdrażanie spójnych standardów zagospodarowania przestrzeni uwzględnianych w aktach prawa miejscowego.	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem (%)	92,1	wzrost	BDL GUS
Cel 6. Ochrona środowiska przyrodniczego i adaptacja do zmian klimatu					

¹ Według danych za 2023 r.

² Według danych za 2023 r.

Kierunki interwencji	Wybrane oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2024 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
6.1. Ochrona wartości przyrodniczych oraz kształtowanie świadomości ekologicznej	Utrzymanie i ochrona najcenniejszych zasobów przyrodniczych oraz ograniczenie ich degradacji.	Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (%)	33,3	Utrzymanie poziomu lub wzrost	BDL GUS
6.2. Wspieranie adaptacji do zmian klimatu	Podniesienie poziomu adaptacji powiatu do zmian klimatu oraz zmniejszenie ryzyka wystąpienia klęsk żywiołowych.	Zdarzenia wymagające udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej na 1000 ludności	20 ³	spadek	BDL GUS

³ Według danych za 2023 r.

Wymienione powyżej wskaźniki zostaną wykorzystane do oceny stopnia realizacji celów zawartych w strategii. Proces ewaluacji strategii będzie opierał się na kilku kluczowych kryteriach, które umożliwią kompleksową analizę skuteczności i zasadności podejmowanych działań, takich jak:

- **Trafność** – to kryterium pozwala ocenić, na ile przyjęte cele odpowiadają na zidentyfikowane (lub nowo pojawiające się) problemy oraz rzeczywiste potrzeby społeczno-gospodarcze. Analiza w tym zakresie obejmuje zgodność działań z zadaniami przypisanymi powiatowi, obowiązującymi przepisami prawa oraz zasadnością podejmowanych inicjatyw z punktu widzenia interesu publicznego.
- **Efektywność** – odnosi się do relacji pomiędzy nakładami a osiągniętymi rezultatami. Ocenie podlega racjonalność wykorzystania zasobów – finansowych, organizacyjnych i ludzkich, a także to, czy możliwe byłyby alternatywne, bardziej opłacalne metody realizacji danego działania.
- **Skuteczność** – określa w jakim stopniu udało się osiągnąć zaplanowane cele. W tym kontekście analizie podlega, czy działania przyniosły zakładane efekty w całości, częściowo, czy też nie zostały zrealizowane zgodnie z założeniami.
- **Użyteczność** – określa, dla jakich konkretnych grup społecznych dane działania okazały się przydatne, i w jakim stopniu zaspokoili ich potrzeby. Pozwala to na ocenę społecznej wartości realizowanych przedsięwzięć.
- **Trwałość** – dotyczy długofalowego wpływu zrealizowanych działań. Sprawdzana będzie zdolność efektów do utrzymania się w czasie, także po zakończeniu finansowania zewnętrznego czy zakończeniu realizacji projektów.

Ocena strategii z wykorzystaniem powyższych kryteriów umożliwi nie tylko analizę bieżących efektów, ale również wskazanie potencjalnych obszarów wymagających modyfikacji lub dalszego wsparcia w przyszłości.

W okresie obowiązywania strategii rekomendowane jest przeprowadzenie co najmniej dwóch ewaluacji. W 2030 r. przewiduje się przeprowadzenie ewaluacji międzyokresowej (mid-term), sprawdzającej stopień realizacji założeń strategicznych, której celem będzie ewentualne wskazanie konieczności wprowadzenia aktualizacji strategii. W 2035 r. przeprowadzona zostanie ewaluacja końcowa (ex-post), która pozwoli na ostateczną ocenę działań zrealizowanych w ramach niniejszej strategii, a także sprawdzeniu ich wpływu na jakość życia mieszkańców powiatu cieszyńskiego.